Disney

Ediție de LUX

ENCICLOPEDIA

23

Descoperă lumea distrându-te!

Sporturi

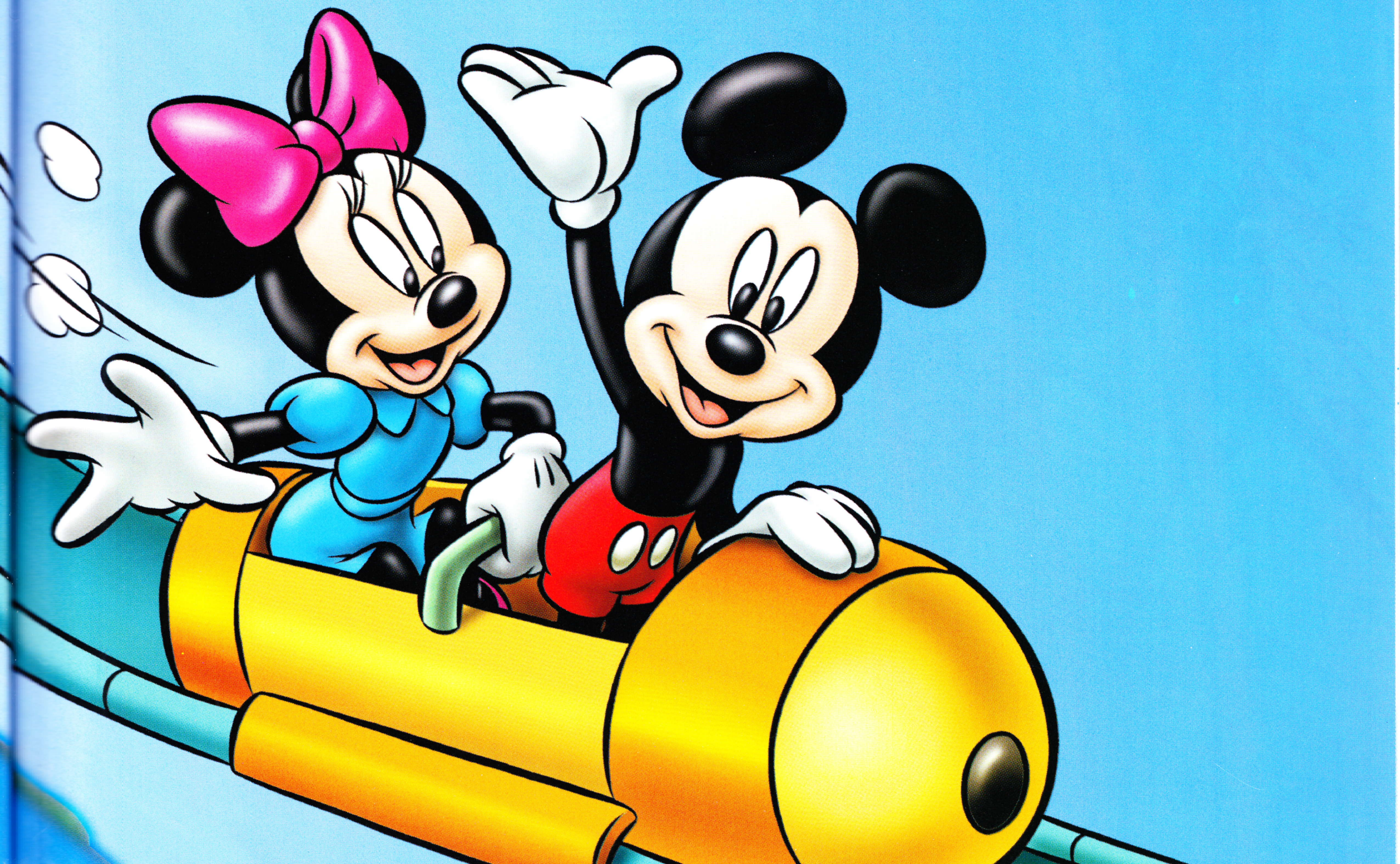
DeAGOSTINI

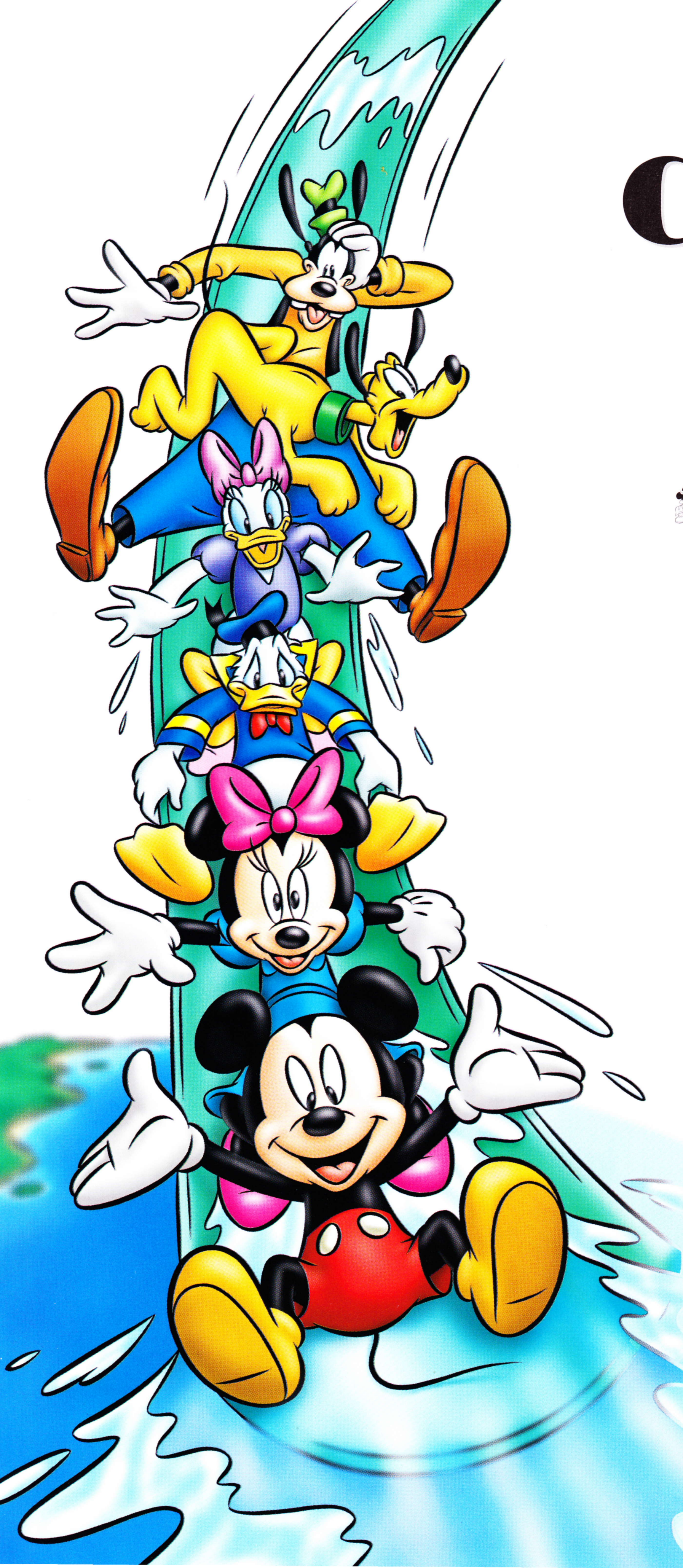
Disney

Enciclopedia

Descoperă lumea distrându-te!

Sporturi

Cuprins

INTRODUCERE ÎN

Sporturi

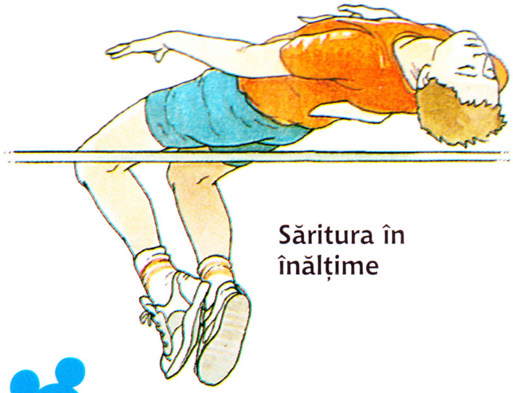
Fiecare dintre noi are câte un idol din lumea sportului. Când un mare campion învinge, toată lumea se bucură de performanța sa. Astfel, oricine poate încerca sa devină un mare campion, având exemplul sportivilor de astăzi, fie că e vorba despre înot, atletism, fotbal sau șah.

Cu ocazia evenimentelor sportive renumite, precum Jocurile Olimpice sau Campionatul Mondial de Fotbal, putem fie să urmărim la televizor performanțele sportivilor noștri preferați, fie să trăim competițiile în mod activ, în parc sau în curtea școlii; orice activitate fizică este benefică atât corpului, cât și minții.

Atletismul

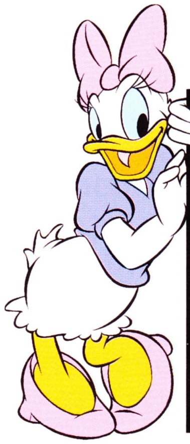
Atletismul include întreceri pe pistă și pe gazon. Pista se folosește pentru alergat: cele mai scurte curse sunt cele de 100 de metri plat, iar în cele mai lungi se fac mai multe tururi de pistă. Probele de sărituri și aruncări au loc pe gazon, în interiorul pistei. La săritura în lungime și la triplu salt, se sare cât mai departe posibil, într-o groapă plină cu nisip. La săritura în înălțime și la cea cu prăjina, trebuie să se depășească o tijă așezată la înălțimi tot mai mari.

Săritura în înălțime

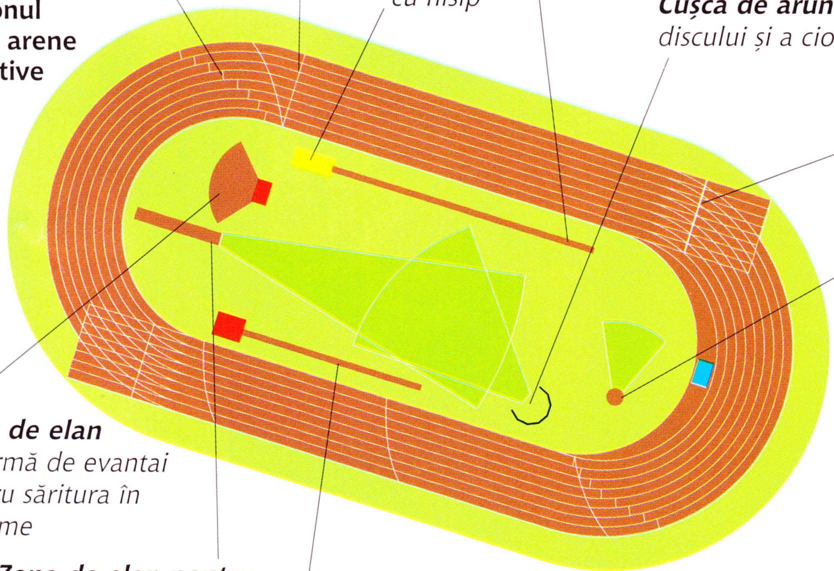
TEHNICA FOSBURY

Cei mai buni atleți la săritura în înălțime sar cu spatele peste o ștachetă. Această tehnică, denumită Fosbury, a fost numită după americanul Dick Fosbury, care a câștigat aurul olimpic în 1968.

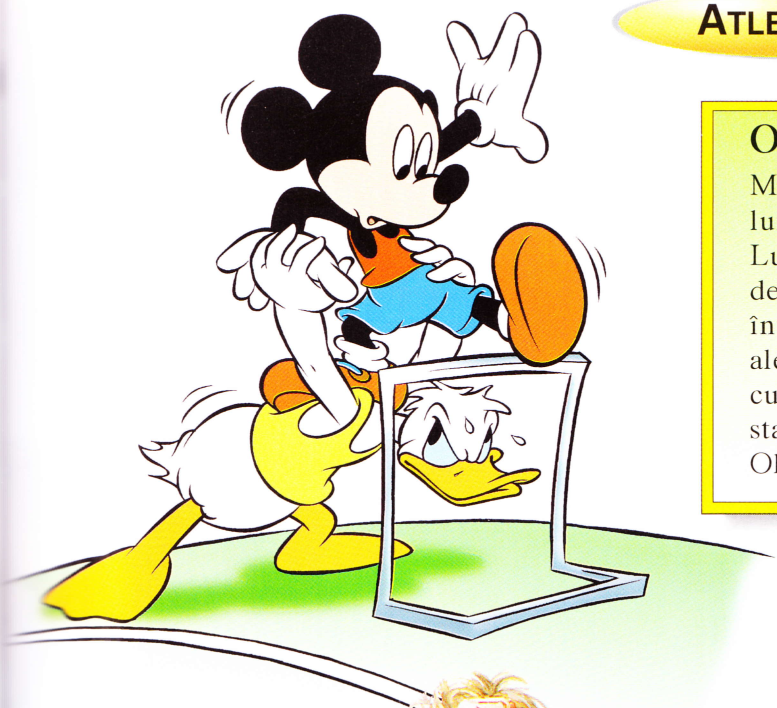
DATE ULUITOARE

★ **Recordul mondial la săritura cu prăjina este deținut de Serghei Bubka, atletul care a reușit să sară 6,14 metri în aer liber și 6,15 metri în sală.**

PE STADION

Turul complet de pistă este de 400 m. Deoarece distanța parcursă la exterior este mai mare decât cea din interior, atleții pornesc de pe o linie în trepte, astfel încât fiecare să parcurgă aceeași distanță.

O CURSĂ PRIN ORAŞ

Maratonul este cea mai lungă cursă din atletism. Lungimea maratonului depăşeşte 42 km; este o întrecere la care participă şi alergători amatori. Distanţa cursei de maraton a fost stabilită la Jocurile Olimpice din anul 1908.

Maratonul din Los Angeles

Competiție feminină la 100 de metri garduri

SĂRITURA PESTE GARDURI

La 110 m garduri (100 m pentru femei), atleții trebuie să depășească 10 obstacole, alergând cât de repede pot. Pot lovi obstacolele, dar acest lucru îi încetinește. O singură greșeală îi poate costa pierderea concursului.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: pp. 54-55

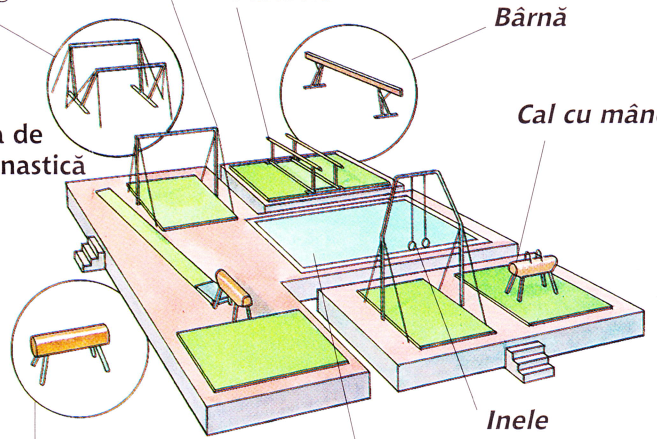
CORPUL UMAN: p. 27

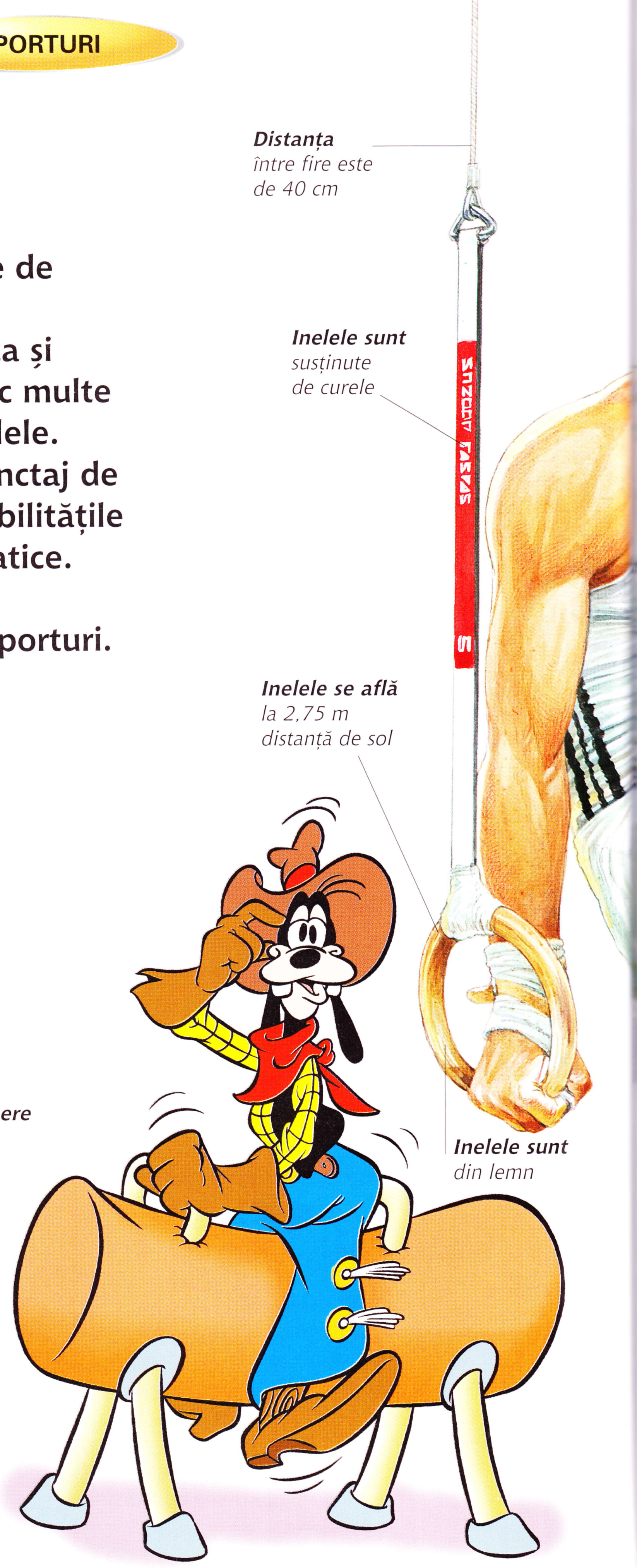
Gimnastica

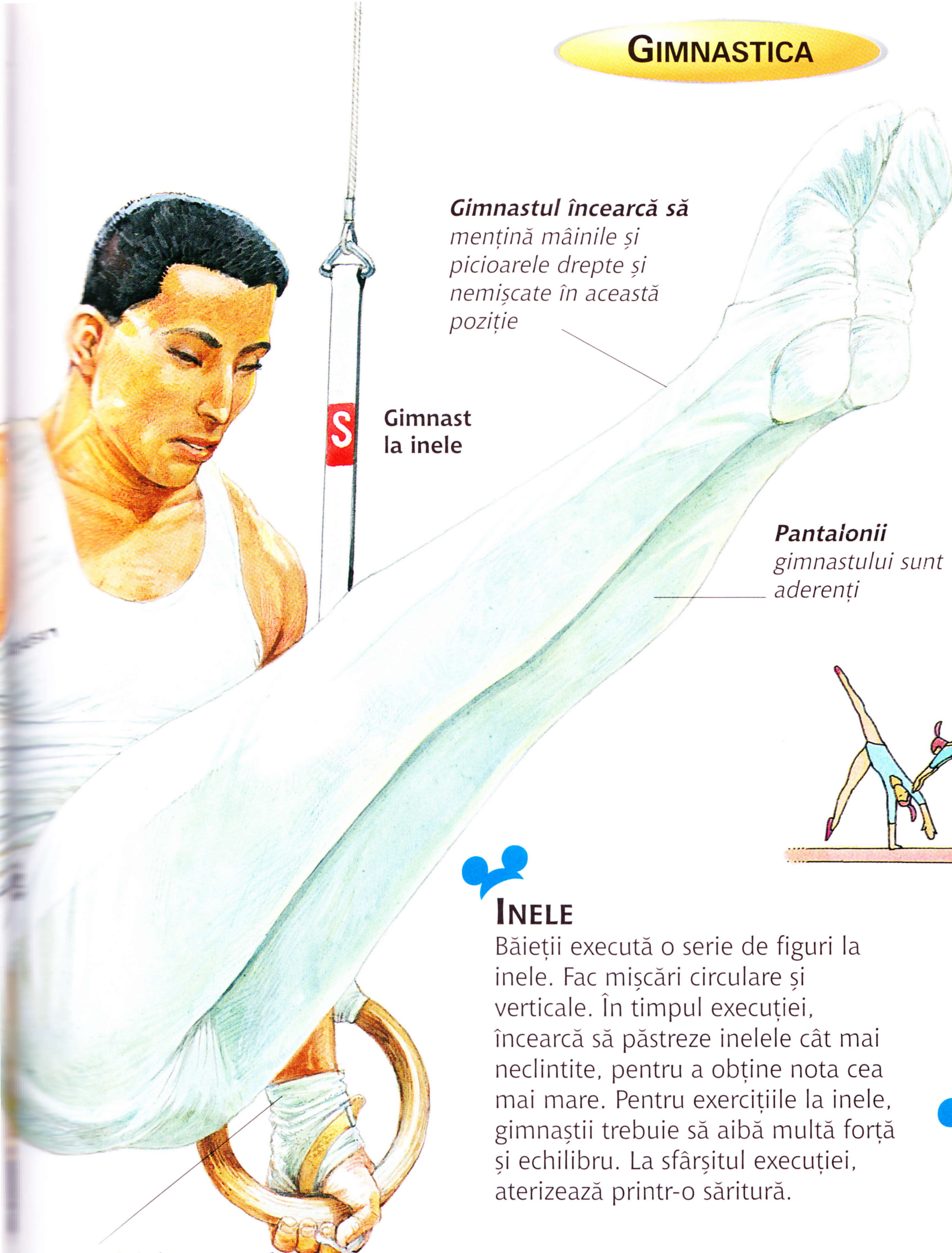
Acum câteva secole, exercițiile de gimnastică erau pentru vechii greci modalitatea de a-și demonstra forța și iscusința. În prezent, atleții folosesc multe aparate, precum bara, bârna și inelele. În competiții, arbitrii acordă un punctaj de la unu la zece gimnaștilor pentru abilitățile lor în executarea exercițiilor acrobatice. Zece este nota maximă. În sala de gimnastică însă se practică și alte sporturi.

EXERCIȚII DE GIMNASTICĂ

Bărbații se întrec la 6 specialități: sărituri, sol, cal cu mânere, inele, paralele și bară fixă. Pentru femei, există sărituri, sol, paralele inegale și bârnă.

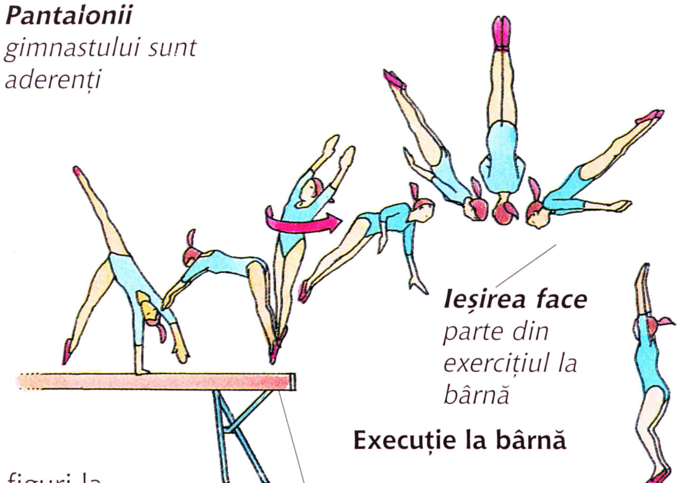

DATE ULUITOARE

★ Românca Nadia Comăneci a fost prima gimnastă din istorie care a primit nota 10 la Jocurile Olimpice. Pentru că a fost primul 10 din istorie, calculatoarele au arătat nota „1:00", nefiind programate pentru cifra 10.

INELE

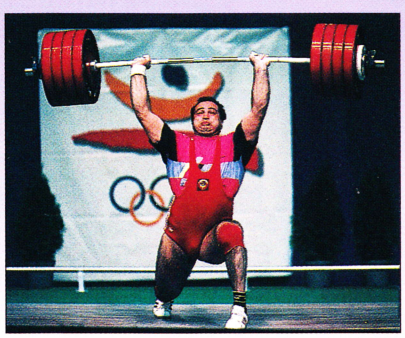
Băieţii execută o serie de figuri la inele. Fac mişcări circulare şi verticale. În timpul execuţiei, încearcă să păstreze inelele cât mai neclintite, pentru a obţine nota cea mai mare. Pentru exerciţiile la inele, gimnaştii trebuie să aibă multă forţă şi echilibru. La sfârşitul execuţiei, aterizează printr-o săritură.

BÂRNA

Fetele execută exerciţii uimitoare la bârna aflată la 1,2 metri distanţă de pământ. Merg, aleargă, sar şi fac piruete în cursul unor exerciţii care durează până la 90 de secunde. Înainte să atingă pământul, execută sărituri cu mai multe rotaţii.

RIDICAREA GREUTĂŢILOR

Şi aceşti atleţi se antrenează în sala de sport. Se împart în două categorii, în funcţie de greutatea lor. Cei mai grei, de la categoria supergrea, depăşesc 108 kg. Campionii pot ridica mai mult de dublul greutăţii lor.

Un atlet de la categoria supergrea, Olimpiada din 1996

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂŢI: pp. 54-55
CORPUL UMAN: pp. 18-19

Fotbalul

Fotbalul este unul dintre cele mai vechi și mai populare sporturi din lume. Populațiile chineze și mexicane se distrau cu un joc foarte similar cu mii de ani în urmă. Fotbalul urmează reguli foarte simple; este distractiv de jucat și pe plajă, nu numai pe gazonul unui stadion. Două echipe a câte 11 jucători lovesc cu piciorul o minge încercând să o trimită în poarta adversă: câștigă acela care înscrie mai multe goluri.

CE MECI!

Fiecare echipă are un portar. Portarii sunt singurii din echipă care pot atinge mingea cu mâinile, dar numai în interiorul propriului careu. Pentru a împiedica mingea să intre în plasă, portarii plonjează și sar asupra mingii, de aceea trebuie să fie foarte agili.

Un teren de fotbal

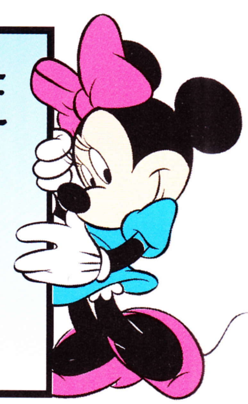

Un tânăr fotbalist lovește mingea cu capul.

DATE ULUITOARE

★ **Faimosul portar Dino Zoff nu a primit niciun gol în 12 partide internaționale disputate în perioada 1972-1974.**

LOVITURILE CU CAPUL

Fotbaliștii pot lovi mingea cu capul pentru a o băga în poartă, pentru a-și apăra propriul careu de șuturile adversarilor sau pentru a o pasa unui alt jucător.

Un portar apără un șut al adversarului.

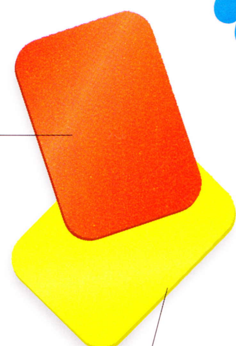
CUPA MONDIALĂ LA TINERET

Este un campionat mondial pentru jucătorii sub 20 de ani. În finala din 1997, din Malaiezia, Argentina a învins Uruguayul cu 2 la 1.

Un meci din Cupa Mondială de tineret

ARBITRII

Arbitrul verifică dacă meciul este corect folosind, printre altele, cartonașele galbene și roșii. Pentru a avertiza un jucător care a comis un fault, arată cartonașul galben, pentru o incorectitudine gravă, pe cel roșu, care duce la eliminarea de pe teren. În teren există trei arbitri, unul de centru și alți doi arbitri de linie, care îl asistă pe arbitrul de centru pentru a lua cele mai bune decizii.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
POPOARELE LUMII: pp. 36-37
ISTORIA OMULUI: pp. 28-29

Mondialele de Fotbal

Finalele celui mai important campionat din lume au loc la fiecare patru ani. În această perioadă, echipele naționale ale fiecărei țări joacă meciuri de calificare pentru următorul Campionat Mondial.

Naționala Braziliei este considerată cea mai bună echipă din lume, deoarece a câștigat de patru ori Mondialele și este singura care trecut întotdeauna de faza grupelor. După cea de-a treia victorie mondială, în 1970, i-a fost atribuit trofeul original, Cupa Jules Rimet. La Mondialul din Franța 1998, din 170 de țări participante s-au calificat doar 32. Dintre acestea, echipa țării gazdă și cea deținătoare a Cupei sunt calificate automat. Mondialul din 2002 s-a disputat în Japonia și în Coreea de Sud. Cel din 2006 s-a desfășurat în Germania, iar cel din 2010 se va desfășura în Africa de Sud.

Cupa Mondială

O CUPĂ ÎN ÎNTREGIME DIN AUR

Cupa Mondială este din aur masiv și malahit, o piatră verde semiprețioasă.
A fost prezentată pentru prima dată în 1974. Cupa precedentă, atribuită Braziliei, a fost furată în 1983 și nu a mai fost găsită.

Un jucător francez sare *pentru a da o lovitură cu capul*

Un apărător *al Braziliei în acțiune în partida împotriva Franței*

Mascotele Mondialului din Franța 1998

Două jucătoare își dispută mingea în finala Cupei Mondiale feminine din 1995.

CAMPIONATUL FEMININ

Cupa Mondială la feminin s-a desfășurat pentru prima dată în 1991 și a fost câștigată de Statele Unite, care a învins China.
Peste 70 de țări au participat la meciurile de calificare, iar finala se desfășoară la fiecare patru ani.

HAI FRANȚA!

În 1998, Campionatul Mondial s-a desfășurat în Franța. Meciurile s-au jucat în întreaga țară, pe 10 stadioane diferite. Cu această ocazie, Franța a devenit pentru prima dată campioană a lumii, învingând în finală Brazilia.

Finala Cupei Mondiale din 1998

ÎNVINGĂTORII CAMPIONATULUI MONDIAL

Cele 18 campionate mondiale de până acum au fost câștigate de 7 țări.

Anul	Câștigător
1930	Uruguay
1934	Italia
1938	Italia
1950	Uruguay
1954	Germania
1958	Brazilia
1962	Brazilia
1966	Anglia
1970	Brazilia
1974	Germania
1978	Argentina
1982	Italia
1986	Argentina
1990	Germania
1994	Brazilia
1998	Franța
2002	Brazilia
2006	Italia

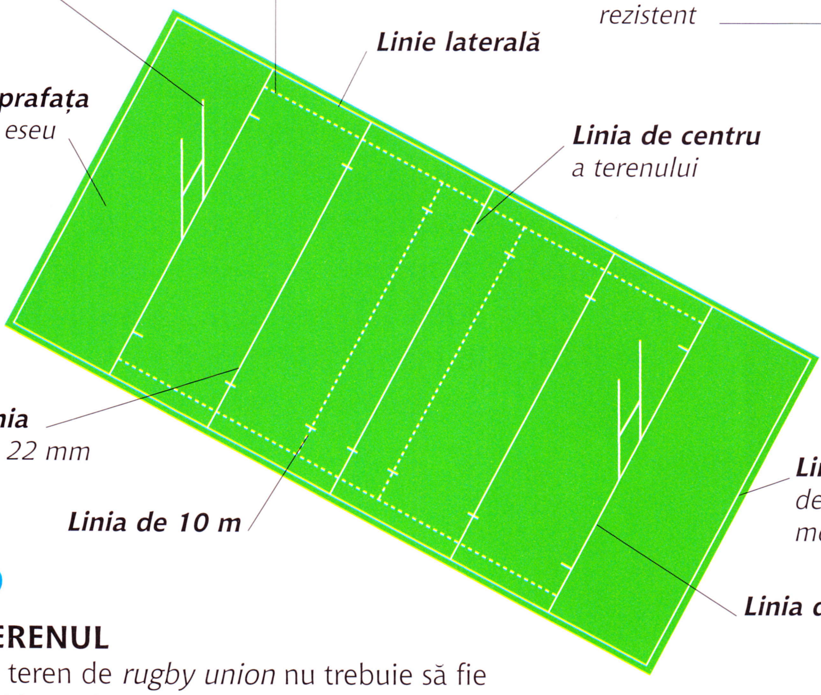
CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: p. 54

Rugby-ul

În prezent, rugby-ul este practicat cu o minge ovală, dar la început, în 1823, se folosea o minge de fotbal. Rugby-ul actual este varianta modernă a jocului *la soule* ce se juca în Franța încă din Evul Mediu. Un elev de la școala din Rugby, Anglia, a prins mingea și a început să fugă: se născuse un joc nou. Jucătorii aleargă cu mingea și o pasează cu mâna sau cu piciorul până când înscriu aruncând-o pe pământ dincolo de linia de fund adversă. Există două tipuri de rugby: *rugby union* și *rugby league*.

LEAGUE SAU UNION?

Rugby league este varianta profesională, cu 13 jucători în fiecare echipă, în timp ce *rugby union*, rezervat amatorilor, este mai răspândit, cu echipe de 15 jucători. Minirugby-ul este jucat de băieți și fete cu vârsta cuprinsă între 6 și 12 ani.

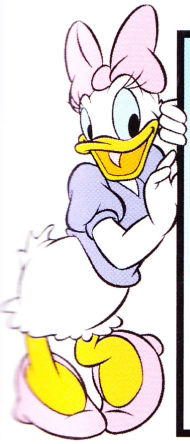

Terenul pentru *rugby union*

TERENUL

Un teren de *rugby union* nu trebuie să fie mai lung de 100 de metri. Pentru a marca și a câștiga astfel cinci 5 puncte, trebuie să se depășească linia de înscriere adversă, iar balonul să atingă pământul. Dacă mingea este șutată printre barele verticale, echipa câștigă două puncte.

DATE ULUITOARE

★ Recordul de puncte realizate de un jucător într-o partidă internațională este de 50. Într-un meci eliminatoriu pentru Campionatul Mondial împotriva echipei din Singapore, în 1994, Ashley Billington din Hong Kong a înscris 50 de puncte (10 eseuri).

PLACAREA LA RUGBY

Adversarii pot placa jucătorul care ține mingea, prinzându-l atât din spate, cât și din față. La *rugby union*, jucătorul placat trebuie să dea drumul mingii, care este prinsă de un alt jucător din aceeași echipă sau de un adversar.

O placare într-un meci feminin

Balonul oval este *din material sintetic impermeabil*

ESEU!

Punctele în rugby se realizează prin purtarea și culcarea mingii în terenul de țintă advers (eseu) sau trimiterea mingii cu piciorul printre buturile adverse (transformare). Buturile sunt formate din doi stâlpi paraleli cu o bară ridicată perpendicular între ei.

O partidă de minirugby

Un plonjon dincolo *de linie, pentru a înscrie un eseu*

Un jucător din *rugby league*

Pantofii de rugby *au crampoane, precum cei de fotbal*

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 18-19

Fotbalul american

Acest sport este un amestec între fotbal și rugby. Pe teren, sunt două echipe a câte 11 jucători, iar scopul jocului este acela de a trece mingea dincolo de poarta adversă, marcând un *touchdown* (o încercare) care valorează 6 puncte. Dacă mingea trece printre barele terenului de țintă advers, se înscrie un *field goal*, care valorează trei puncte.

Stema *echipei*

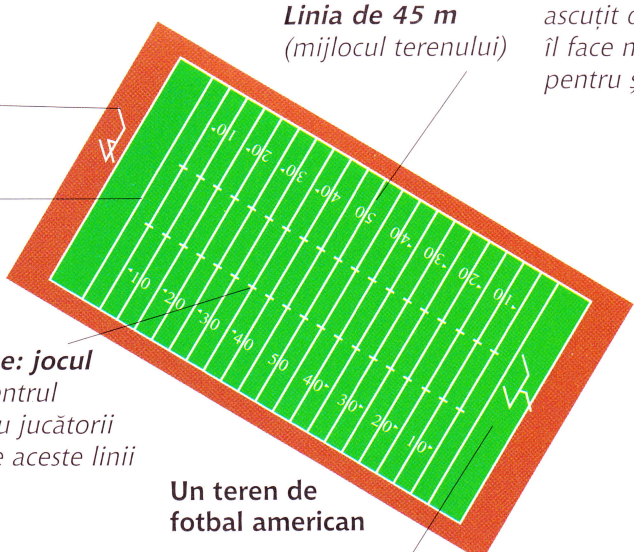
Cască cu protecție pentru *față și bărbie*

Pe tricou, este *întotdeauna înscris numărul jucătorului, adesea și numele*

Balonul oval este puțin mai *ascuțit decât la rugby, ceea ce îl face mai aerodinamic, pentru șuturi mai lungi*

Pantalonii *sunt bufanți*

Quarterback

Linia de 45 m *(mijlocul terenului)*

Bare

Linia *de țintă*

Linii interne: jocul *începe la centrul terenului, cu jucătorii înșirați între aceste linii*

Un teren de fotbal american

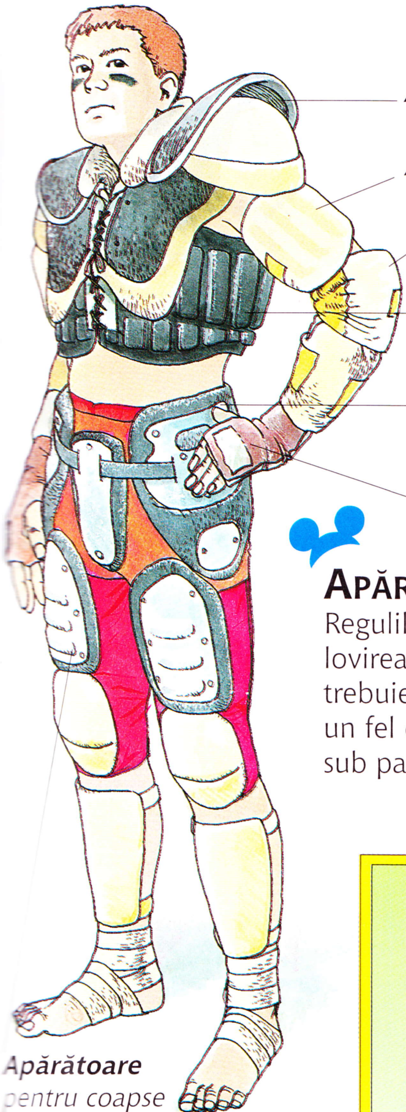
Zona de țintă, *unde jucătorii marchează un touchdown*

Terenul

Terenul are lungimea de 90 de metri și este împărțit în bucăți de 4,5 metri. Pentru a se păstra posesia mingii, o echipă trebuie să o ducă cel puțin 9 metri către ținta adversă, într-o serie de 4 încercări, numite *down*.

„Regizorul"

Quarterback este jucătorul cel mai important atunci când echipa sa are mingea. De fiecare dată când jocul se oprește, coechipierii primesc de la *quarterback* indicații despre ceea ce trebuie făcut. Apoi îi pasează mingea, pentru a demara schema de joc stabilită inițial.

Jucător cu apărătoare

APĂRĂTOARELE JUCĂTORILOR

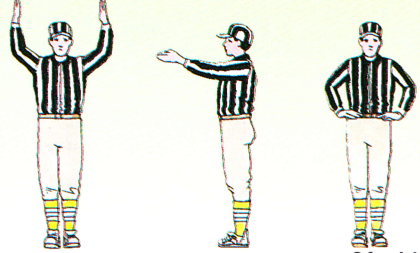
Regulile fotbalului american permit lovirea adversarului, de aceea jucătorii trebuie să poarte, pe lângă cască, un fel de armură peste tricou și pe sub pantaloni.

SUPER BOWL

Federația Națională Americană de Fotbal (National Football League, NFL) cuprinde 30 de echipe. La sfârșitul sezonului, primele două joacă finala, denumită Super Bowl, în fața a mii de fani, presărată cu dansurile a zeci de majorete.

CINE CONTROLEAZĂ JOCUL

Există 7 arbitri. Cel mai mare în grad este arbitrul meciului, asistat de arbitru; apoi sunt tușierii și arbitrul de teren, arbitrul de linie de fund, de linie și lateral. Pentru a le comunica jucătorilor hotărârile lor, folosesc semne speciale.

Touchdown — Primul *down* — Ofsaid (afară din joc)

Super Bowl în Superdomul din New Orleans

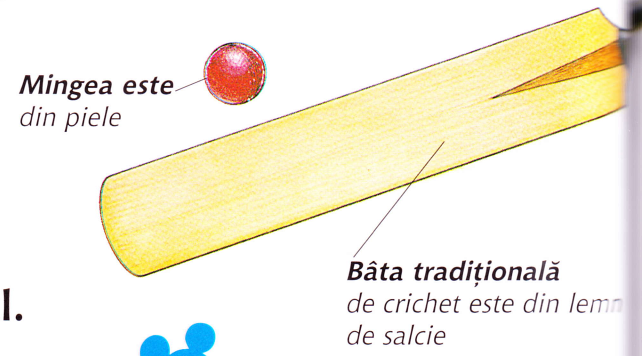
DATE ULUITOARE

★ Jerry Rice a marcat șapte touchdown pentru San Francisco 49ers în trei finale Super Bowl disputate între 1989 și 1995.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
COMUNICAȚIILE: pp. 18-19
ATLAS: pp. 42-43

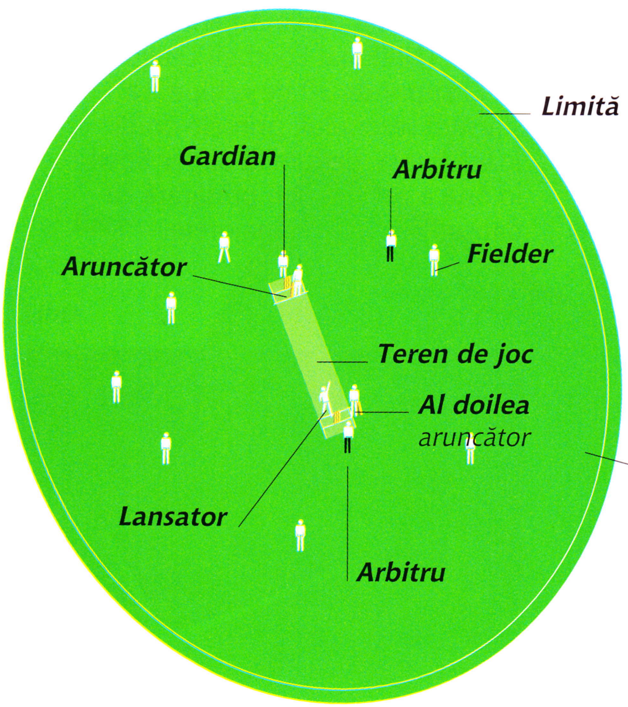
Crichetul

În crichet, există două echipe de câte 11 jucători, care aruncă și apără cu schimbul. O echipă bate până la eliminarea tuturor jucătorilor proprii. Această fază se numește serie de *inning* (tururi de aruncare). Partidele normale durează de la câteva ore la o zi întreagă; cele de nivel înalt mai multe zile, deoarece echipele au două tururi de aruncare; competițiile internaționale (partide de campionat) durează 5 zile.

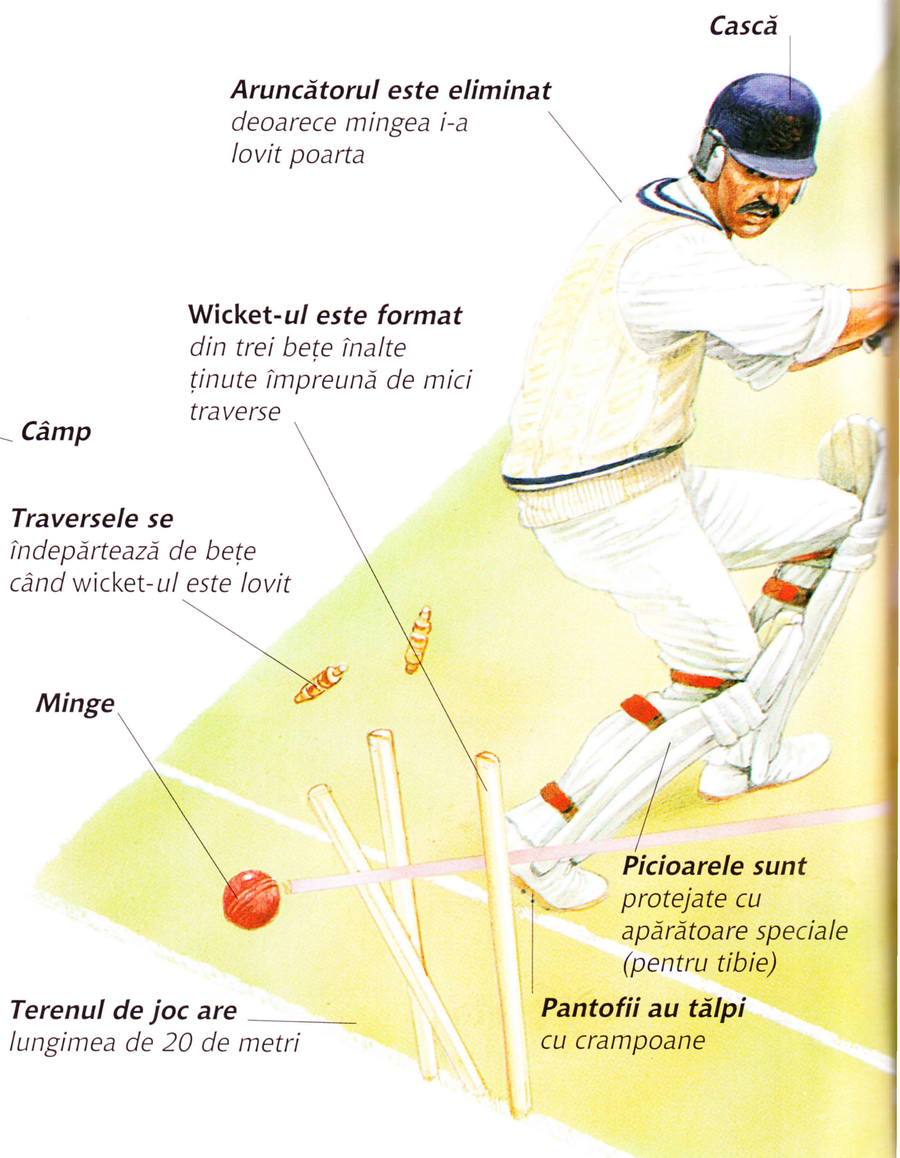

„ALERGARE" PE PUNCTE

Aruncătorul încearcă să lovească mingea astfel încât să aibă timp să fugă între două *wicket*. Fiecare „alergare" *(run)* de la un *wicket* la altul dă un număr de puncte echipei la bătaie. Dacă mingea ajunge dincolo de limita terenului, aruncătorul marchează patru *run* (puncte). Câștigă echipa care totalizează un număr mai mare de *run*.

Terenul de joc și câmpul de crichet

CÂMPUL

Terenul de joc este o fâșie de gazon tuns, unde se lansează și se bate. Pe câmpul mare oval din jur, *fielder*-ul (jucătorul care aleargă și relansează mingea) încearcă să prindă sau să oprească mingea după ce a fost aruncată.

Un meci de crichet

DATE ULUITOARE

★ În 1994, aruncătorul Brian Lara a totalizat 501 *run* într-o singură partidă, fără să fie eliminat.

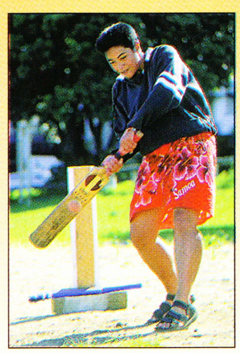
CUM SE PRINDE MINGEA

Dacă aruncătorul lovește mingea și *fielder*-ul reușește să o prindă înainte să atingă pământul, aruncătorul este eliminat. Este nevoie de mult antrenament pentru a reuși să prindă din zbor mingea și de multă atenție, pentru ca *fielder*-ul să nu o piardă din vedere.

Un tânăr *fielder* prinde o minge

CRICHET DE PLAJĂ

Crichet pe o plajă din Noua Zeelandă

Crichetul se poate juca aproape în orice spațiu deschis, chiar și pe plajă. Nu-ți trebuie prea multe ca să te distrezi: o bâtă, o minge și ceva de folosit ca *wicket*.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
POPOARELE LUMII: p. 26
PLANTELE: p. 49

Baseball și softball

Baseball-ul și softball-ul se joacă în aer liber cu o bâtă și o minge. Ambele au același scop: aruncătorul încearcă să trimită mingea departe de apărători, astfel încât să aibă timp să alerge de la o bază la alta și să marcheze un punct, denumit *home run*. Echipa din apărare încearcă să îl oprească prinzând mingea din zbor sau ajungând cu mingea în mână la bază înaintea lui.

Baseball-ul în Statele Unite

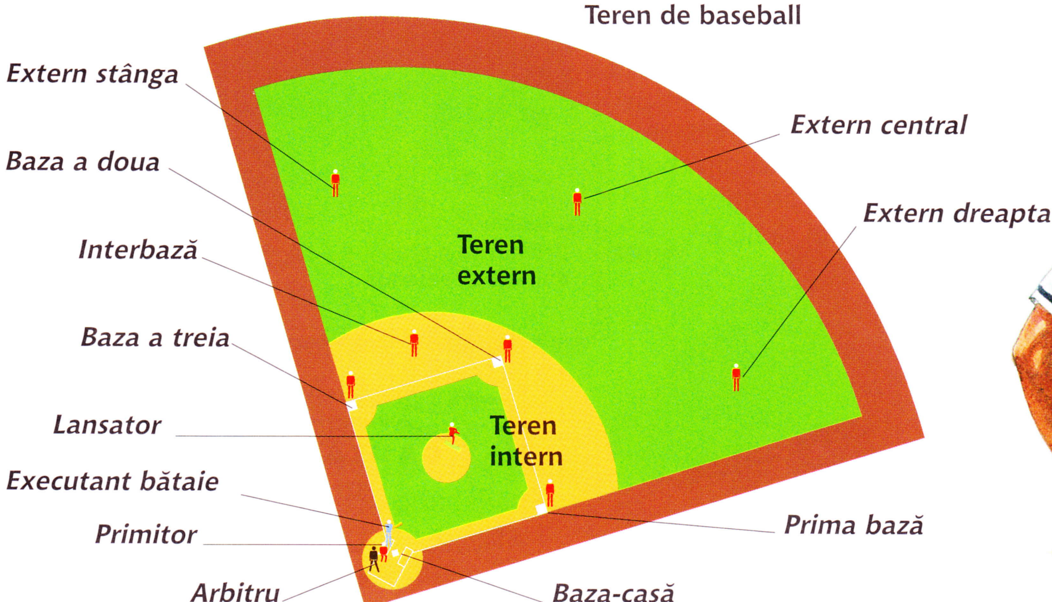
În Statele Unite, baseball-ul este sportul naţional oficial. Competiţia principală este World Series, jucată în fiecare an între câştigătorii celor două federaţii sportive americane mai importante.

Minge și mănușă

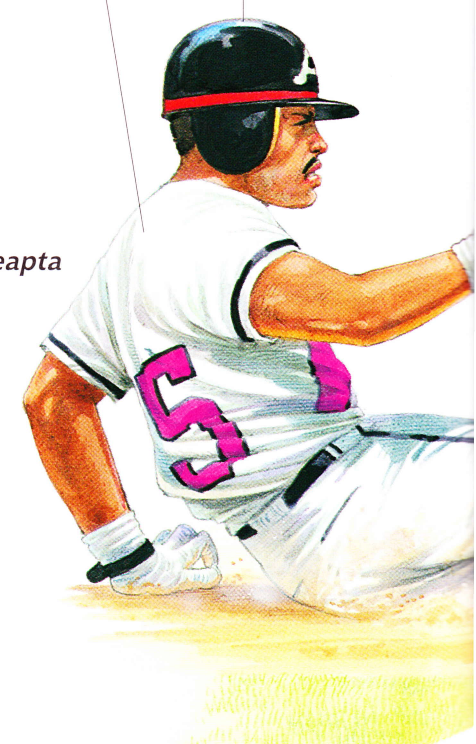

Executantul bătăii și primitorul în așteptarea aruncării mingii

Terenul intern și terenul extern

La baseball, există în total 9 apărători, 6 în terenul intern (apărători ale bazelor, interbază, lansator și primitor) și 3 în terenul extern. Lansatorul aruncă mingea în zona de *strike*, cea cuprinsă între pieptul și genunchii executantului bătăii.

Teren de baseball

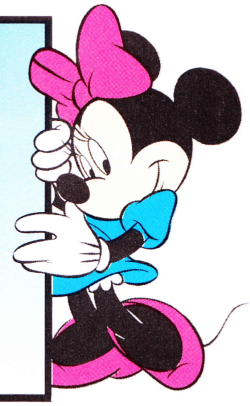

Alergătorul plonjează *pentru a ajunge la bază înainte ca apărătorul să ia mingea*

Casca executantului *bătăii îl protejează de minge*

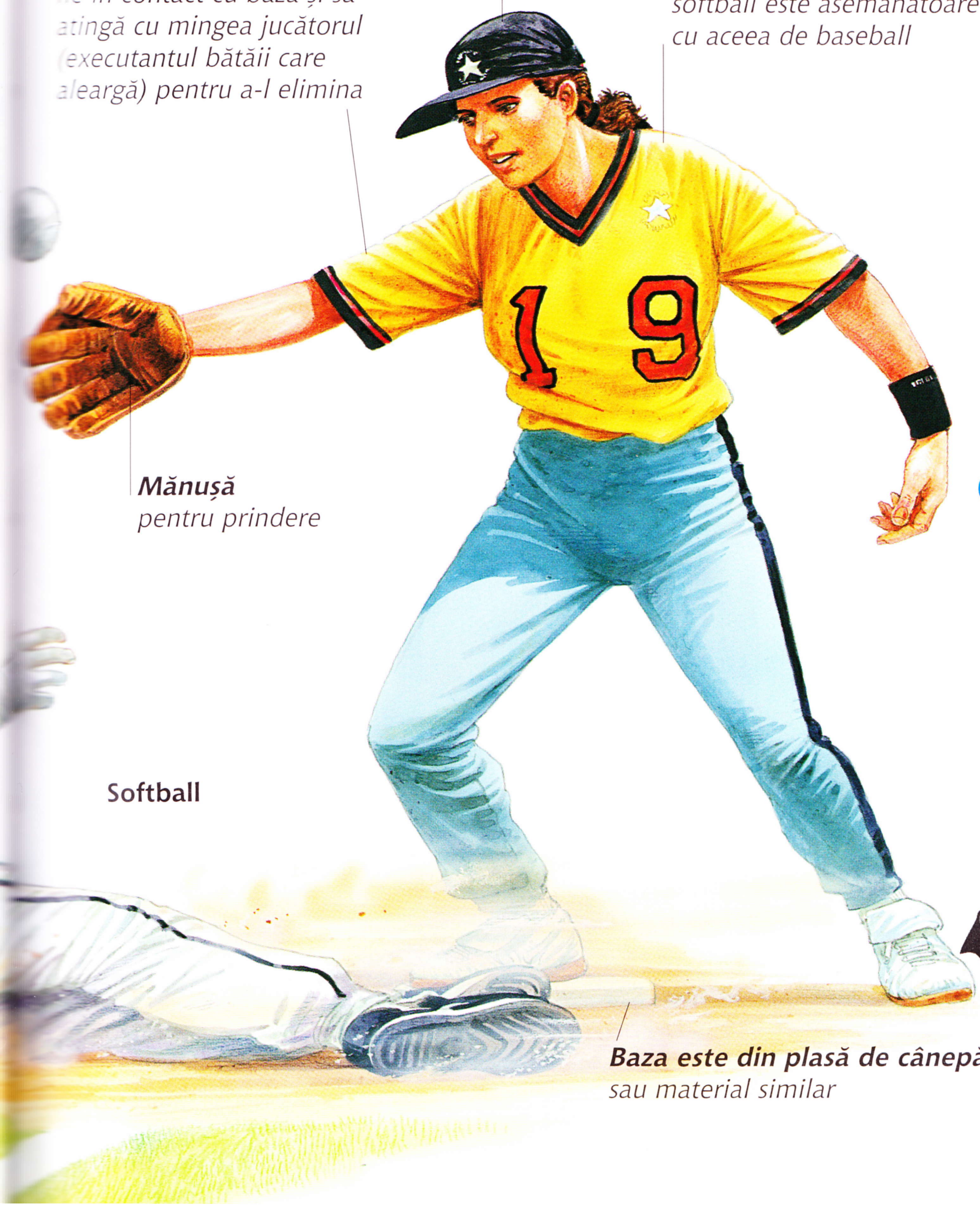

DATE ULUITOARE

★ Lynn Nolan Ryan din echipa de baseball California Angels putea să arunce mingea cu extraordinara viteză de 160 hm/h.

Softball

SOFTBALL

Mingea de softball este mai mare și mai grea decât cea de baseball și trebuie lansată de jos. Softball-ul se joacă pe un teren mai mic, cu o bâtă mai scurtă și mai ușoară. Bărbații și femeile joacă adesea în echipe mixte.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 42-43

Hocheiul

Hocheiul este unul dintre cele mai populare jocuri cu mingea și crosa. Există două tipuri: hochei pe iarbă, care se poate juca în aer liber sau pe gazon sintetic; hocheiul pe gheață, se joacă pe o suprafață de gheață *(rink)* cu un disc din cauciuc dur (puc) în loc de minge. Scopul jocului constă în introducerea mingii sau a discului în poarta adversă. Pentru aceasta, sportivii trebuie să fie rapizi, agresivi și foarte mobili.

LACROSSE

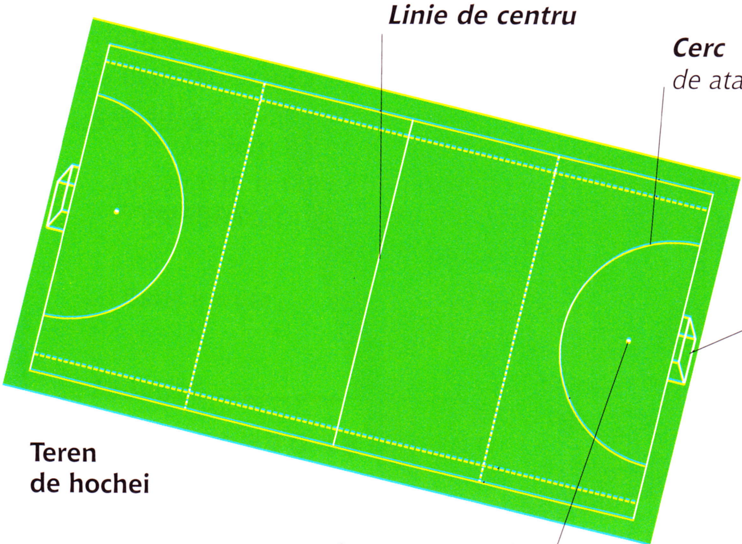
Acest joc, cu minge şi bastoane, practicat într-o vreme de indienii din America, este asemănător cu hocheiul. Bastoanele au o plasă în capăt, pentru a transporta şi arunca mingea în poarta adversă. Echipele feminine au în componenţă 12 jucătoare, iar cele masculine 10.

O partidă de *lacrosse*

HOCHEI PE IARBĂ

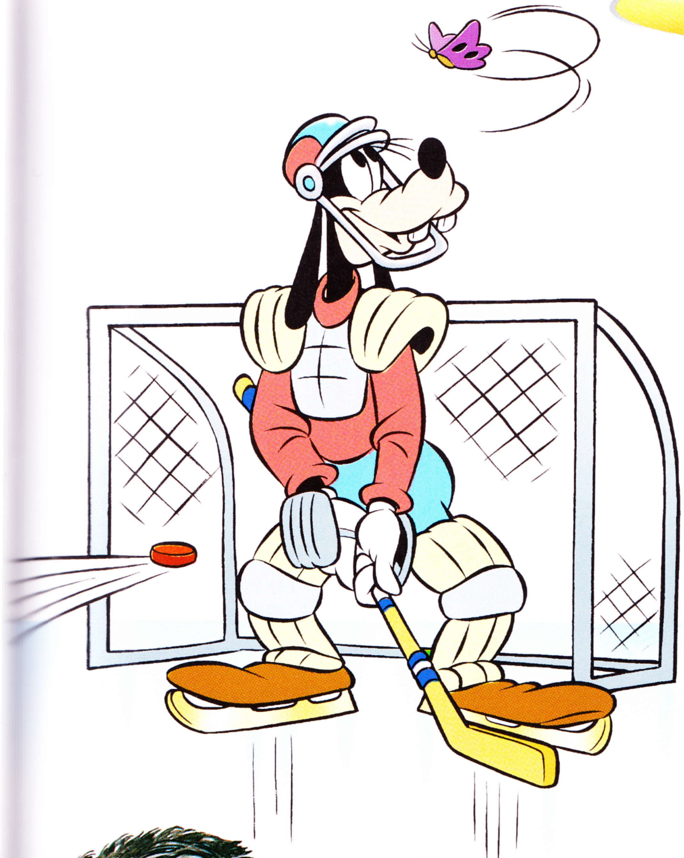
La hocheiul pe iarbă, fiecare echipă este formată din 11 jucători, inclusiv portarul. Jucătorii trebuie să lovească mingea cu extremitatea rotunjită a crosei. Se poate înscrie numai din interiorul cercului de atac al echipei adverse. Porțile au lățimea de 3,7 metri, jumătate din cea a porților de fotbal, și înălțimea de 2,1 metri.

Teren de hochei

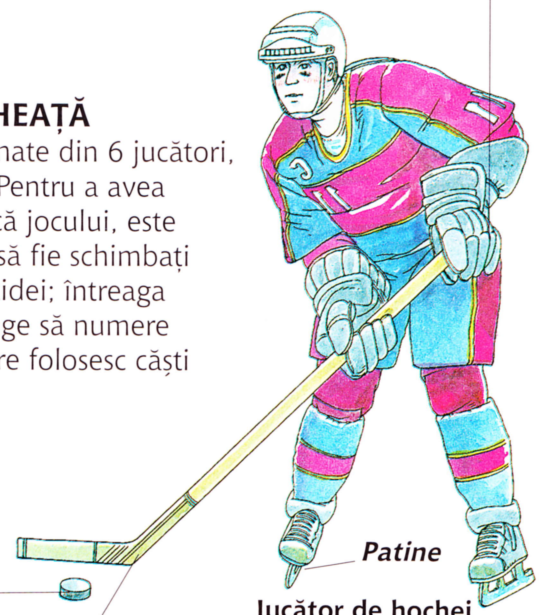

O partidă de hochei feminin

HOCHEI PE GHEAȚĂ

Echipele sunt formate din 6 jucători, inclusiv portarul. Pentru a avea viteza caracteristică jocului, este nevoie ca aceștia să fie schimbați des în timpul partidei; întreaga echipă poate ajunge să numere 20 de jucători, care folosesc căști și apărătoare.

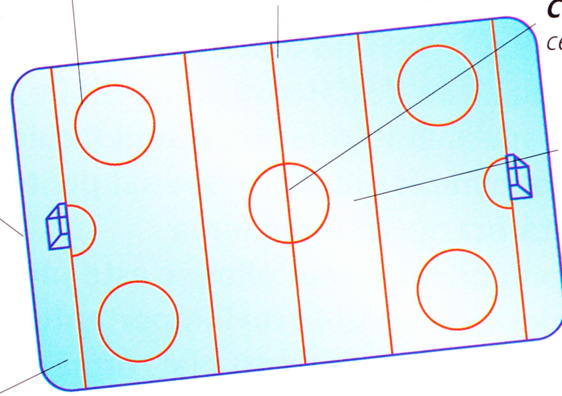
Mănușile protejează *mâinile și articulațiile*

Pucul este din *cauciuc dur*

Crosă

Patine

Jucător de hochei pe gheață

Cerc de angajare pentru *reluarea jocului*

Zona neutră

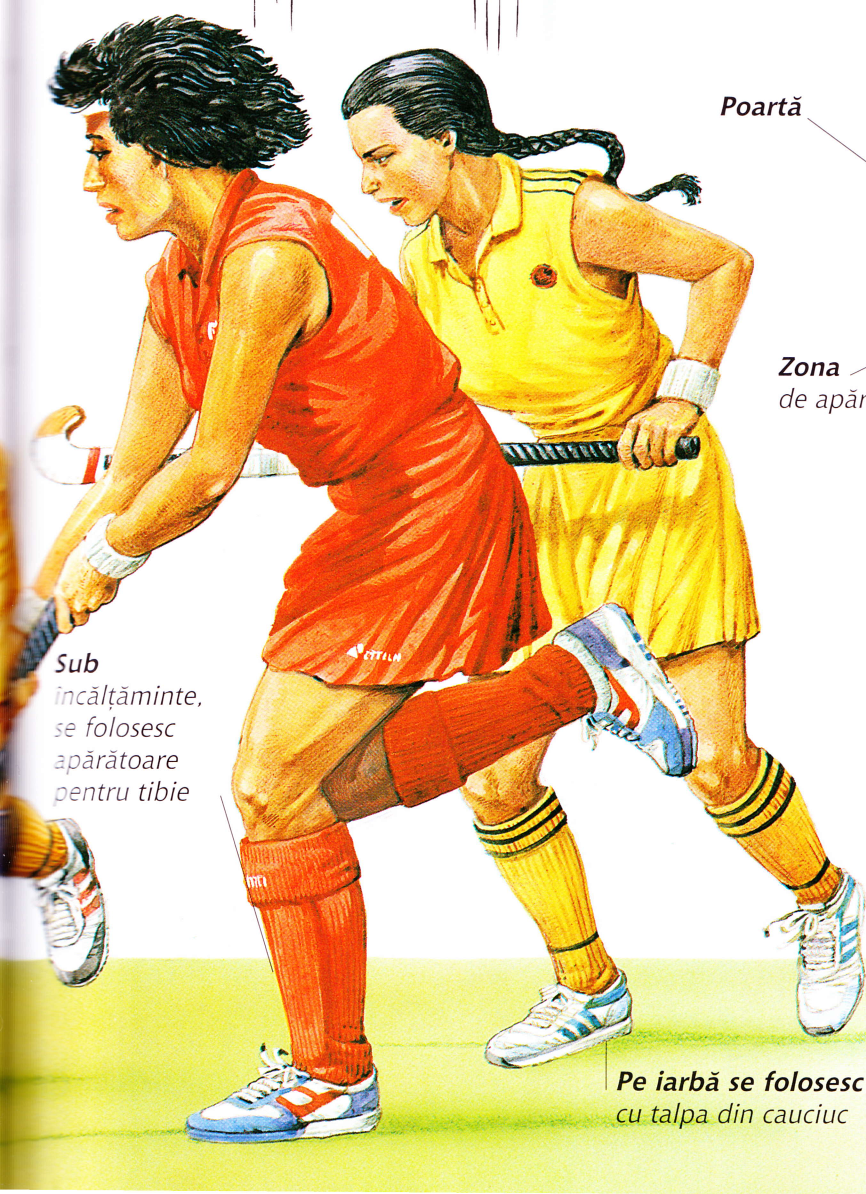
Cerc *central*

Poartă

Zona *de atac*

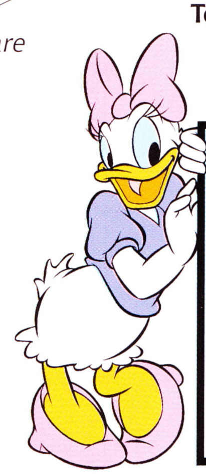
Zona *de apărare*

Terenul de hochei pe gheață *(rink)*

Sub *încălțăminte, se folosesc apărătoare pentru tibie*

Pe iarbă se folosesc pantofi *cu talpa din cauciuc*

DATE ULUITOARE

★ Jucătorii de hochei pe gheață patinează cu viteza de 50 km/h, iar discul poate atinge 160 km/h.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

ISTORIA OMULUI: pp. 40-41
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: p. 45

Jocurile Olimpice

La fiecare patru ani, atleții din întreaga lume se întâlnesc vara pentru a-și disputa Jocurile Olimpice, care cuprind aproximativ 300 de întreceri.

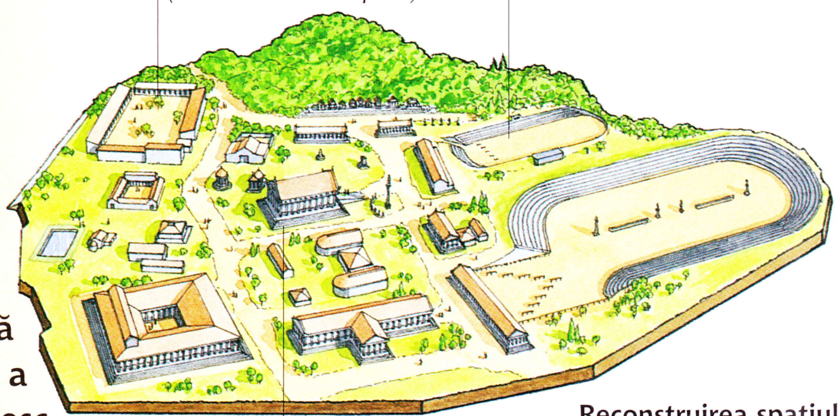
Olimpiadele încep cu o festivitate de deschidere, în cadrul căreia toți sportivii defilează în centrul stadionului. Apoi, în următoarele două săptămâni, se desfășoară competițiile a 28 de specialități diferite. Atleții locuiesc în satul olimpic amenajat special pentru această ocazie, în apropierea stadionului. Stadionul olimpic este plin, mai ales la întrecerile mai importante, precum cea de 100 metri plat, urmărite la televizor de milioane de telespectatori din întreaga lume.

Ceremonia de deschidere de la Olimpiada din 1996

Jocurile în Antichitate

Primele jocuri olimpice din istorie au avut loc în anul 776 î.Hr. la Olimpia. Jocurile, denumite de aceea Olimpice, s-au desfășurat timp de mai bine de un mileniu, până când romanii le-au abandonat. Jocurile Olimpice au fost reluate în anul 1896, la Atena. În acel an, la Olimpiadă au participat 241 de atleți. La următoarea olimpiadă din Atena, numărul lor ajunsese la peste 11 000.

Reconstruirea spațiului jocurilor de la Olimpia

Flacăra Olimpică

Și în prezent, torța olimpică se aprinde tot la Olimpia, în Grecia. Prin ștafetă, o mulțime de alergători o poartă din Grecia până la stadionul olimpic unde se va desfășura festivitatea de deschidere. Ultimul alergător aprinde cupa cea mare din interiorul stadionului cu torța olimpică. Flacăra va arde pe toată durata Olimpiadei.

Festivitatea de deschidere

Olimpiadele Moderne

După o pauză de aproximativ 1 500 de ani, baronul francez Pierre de Coubertin a hotărât reluarea vechilor jocuri olimpice. Prima Olimpiadă modernă a avut loc în capitala Greciei, la Atena, în 1896.

Anul	Locul de desfășurare
1896	Atena, Grecia
1900	Paris, Franța
1904	Saint Louis, Statele Unite
1908	Londra, Anglia
1912	Stockholm, Suedia
1920	Anvers, Belgia
1924	Paris, Franța
1928	Amsterdam, Olanda
1932	Los Angeles, Statele Unite
1936	Berlin, Germania
1948	Londra, Anglia
1952	Helsinki, Finlanda
1956	Melbourne, Australia
1960	Roma, Italia
1964	Tokio, Japonia
1968	Mexico, Mexic
1972	München, Germania
1976	Montreal, Canada
1980	Moscova, URSS
1984	Los Angeles, Statele Unite
1988	Seul, Coreea de Sud
1992	Barcelona, Spania
1996	Atlanta, Statele Unite
2000	Sydney, Australia
2004	Atene, Grecia
2008	Beijing, China

Aurul Olimpic

Fiecare învingător la Jocurile Olimpice obține ca premiu o medalie de aur (de fapt, din argint aurit). Medalia pentru locul doi este de argint, iar cea pentru locul trei din bronz.

Argint

Aur

Bronz

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: pp. 54-55
ISTORIA OMULUI: pp. 20-21

Coş, fileu, poartă

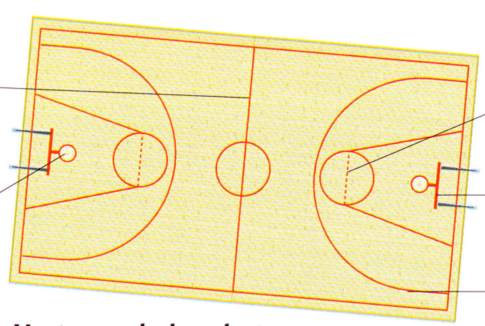
Baschetul, voleiul și handbalul sunt toate sporturi cu mingea foarte rapide. Prima partidă de baschet datează din 1891. Acest joc a fost inventat de americanul James Naismith, care a agățat două coșuri de pescuit la marginea tribunelor unei săli, pentru a arunca mingea în ele. În prezent, echipele de baschet au cinci jucători, joacă pe teren acoperit și punctele se marchează prin aruncarea mingii în coș.

O partidă de baschet

BASCHET

Terenul de baschet are lungimea de 26 de metri. Fiecare coș valorează un punct dacă este realizat din aruncare liberă, în urma unui fault (încălcare a regulilor jocului), două puncte dacă este realizat din interiorul suprafeței de tragere sau trei puncte din afara acesteia.

Un teren de baschet

PENTRU FIECARE, O MINGE

De-a lungul timpului, sporturile cu mingea au devenit tot mai specifice, diferențiindu-se și prin tipul de minge. Mingea de baschet este cea mai mare și cântărește aproximativ dublu față de o minge de volei.

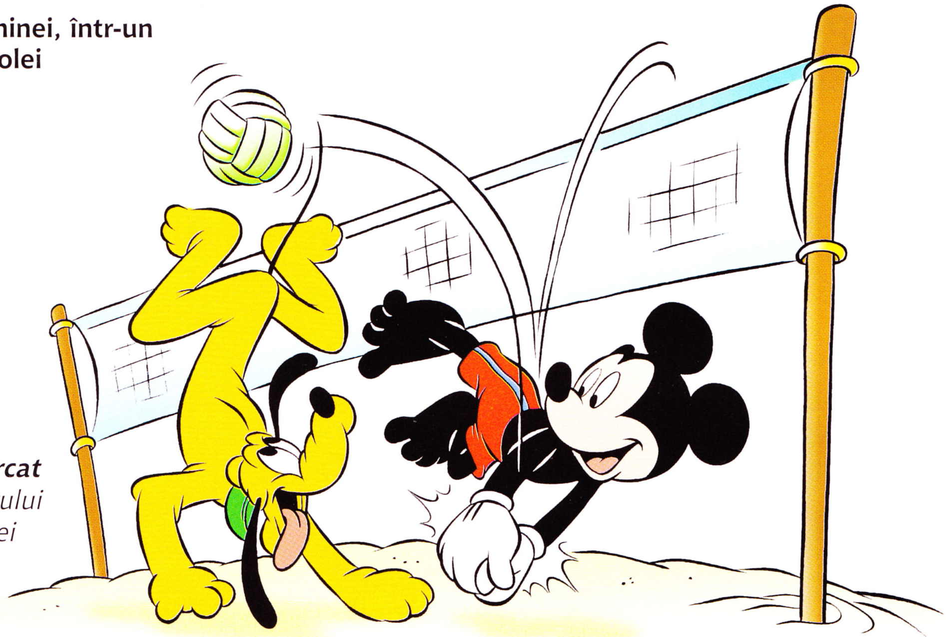
Mingi diferite

Coreea de Sud împotriva Chinei, într-un meci feminin de volei

VOLEI

Este un sport jucat de echipe de 6 jucători pe un teren împărțit în două printr-un fileu. Fiecare echipă poate atinge mingea de trei ori înainte de a o trimite peste fileu, lovind cu mâinile sau cu brațele. Echipa care nu reușește să trimită peste fileu pierde punctul.

Lovitura de atac se *execută sărind și lovind puternic mingea spre coș*

Tricoul are marcat *numărul jucătorului și numele echipei*

HANDBAL

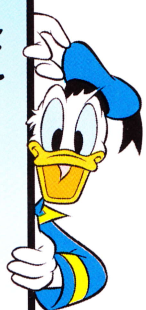
Două echipe de câte 7 persoane joacă pe un teren cu lungimea de 40 de metri, cu porți la cele două capete. Este un joc asemănător cu fotbalul, dar, pentru a înscrie, jucătorii se deplasează cu mingea sau o pasează folosind mâinile în locul picioarelor. Nu se poate trage la poartă din interiorul careului rezervat portarului.

Finala feminină de handbal între Danemarca și Coreea de Sud de la Olimpiada din 1996

DATE ULUITOARE

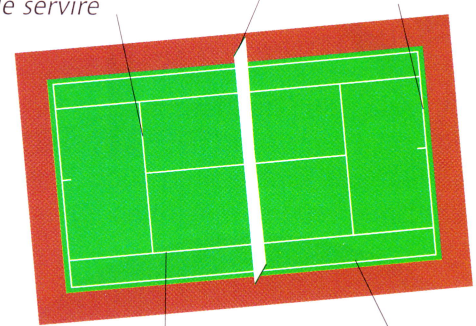
★ În general, jucătorii de baschet sunt înalți, dar cel mai înalt dintre toți (2,5 m) este fostul jucător libian Suleiman Ali Nashnush.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
CORPUL UMAN: pp. 48-49

Sporturi cu racheta

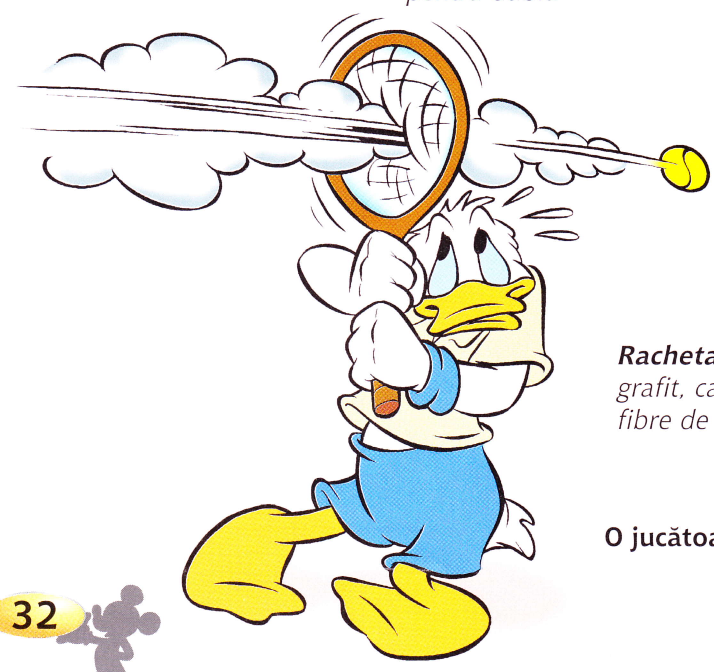
Există multe sporturi care se joacă folosind o rachetă pentru a arunca mingea peste un fileu: tenisul este cel mai vechi dintre ele. Ping-pongul (tenisul de masă) este o versiune în miniatură a tenisului. La badminton, în schimb, se folosește un fluturaș în locul mingii. Squash-ul și racquetball-ul, practicate mai ales în Statele Unite, se joacă aruncând mingea la un perete.

Terenul de tenis

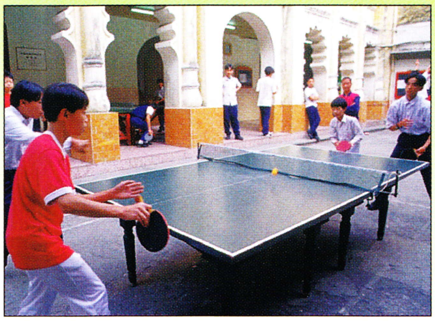
PE TEREN

Terenul de tenis are lungimea de 23,77 metri. Tenisul poate fi jucat de doi adversari (simplu) sau între patru jucători împărțiți în două echipe (dublu). Mingea trebuie trimisă peste fileu în cealaltă jumătate de teren, astfel încât adversarul să nu poată răspunde loviturii. Terenul întreg se folosește doar pentru meciurile de dublu, în care joacă patru jucători. În meciurile de simplu, se folosește doar terenul de interior.

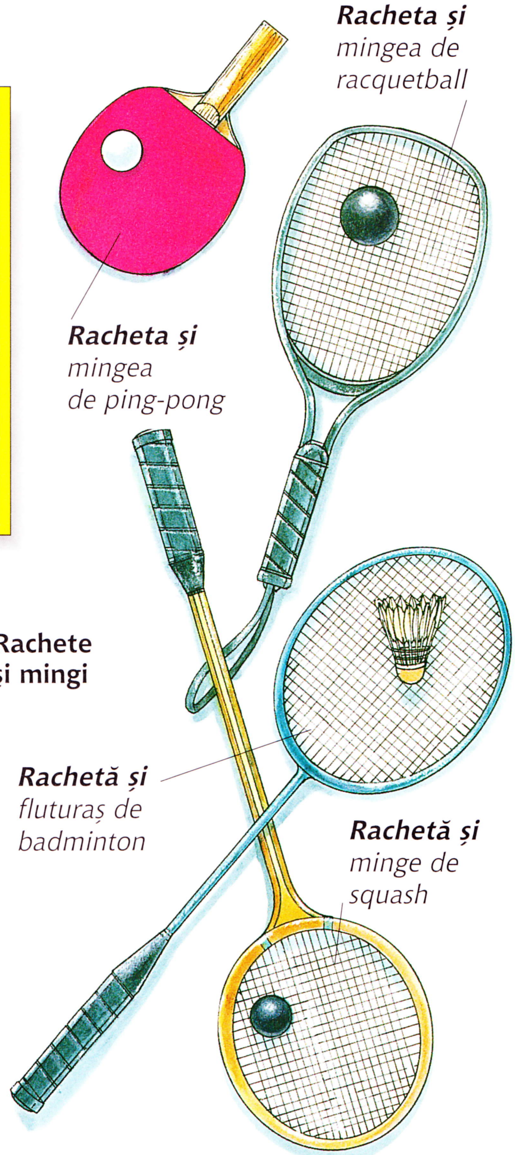
O jucătoare de tenis

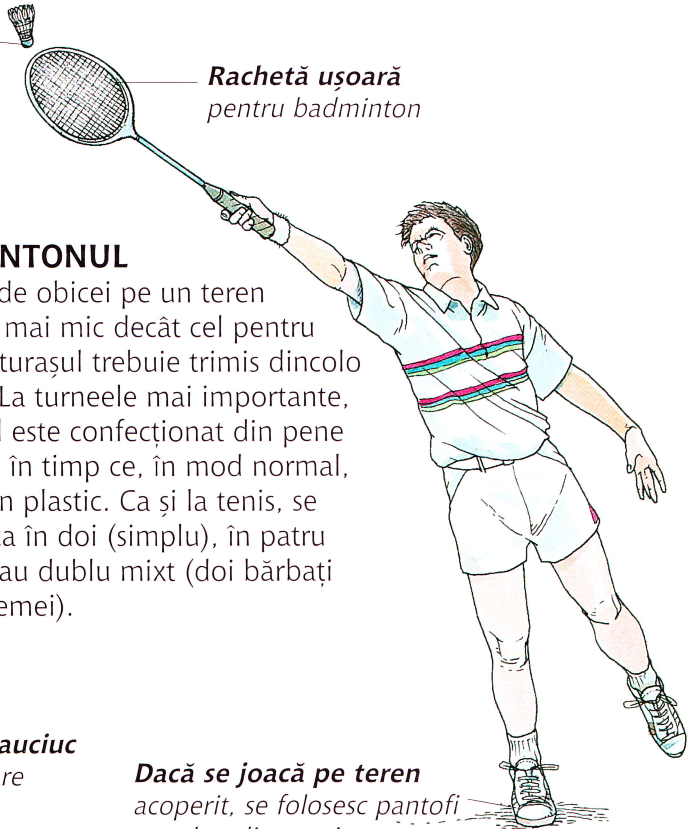

Meci de ping-pong pe o stradă din Macao

PING-PONG

Jucătorii folosesc o rachetă mică, pentru a trimite mingea uşoară din plastic dincolo de fileu. Mingea trebuie lovită astfel încât să împiedice adversarul să o trimită înapoi. Un meci este compus din maximum 5 seturi. Câştigă primul care câştigă 3 seturi. Masa de ping-pong are o lungime de 2,74 metri.

BADMINTONUL

Se joacă de obicei pe un teren acoperit, mai mic decât cel pentru tenis. Fluturașul trebuie trimis dincolo de fileu. La turneele mai importante, fluturașul este confecționat din pene de gâscă, în timp ce, în mod normal, el este din plastic. Ca și la tenis, se poate juca în doi (simplu), în patru (dublu) sau dublu mixt (doi bărbați și două femei).

Mingea este din cauciuc *învelit cu lână și fibre artificiale*

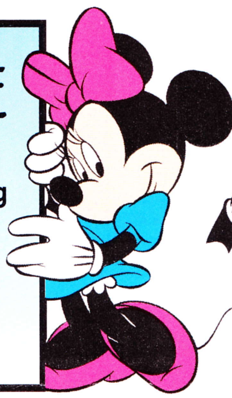

RACHETE ȘI MINGI

Multe rachete, precum cea de tenis, sunt realizate din material sintetic. Paleta de ping-pong, în schimb, este făcută din lemn învelit cu cauciuc. Mingea de squash este din cauciuc și are un punct colorat, în funcție de viteză: galben pentru mingile foarte lente, alb pentru cele lente, roșu pentru cele rapide și albastru pentru cele foarte rapide.

DATE ULUITOARE

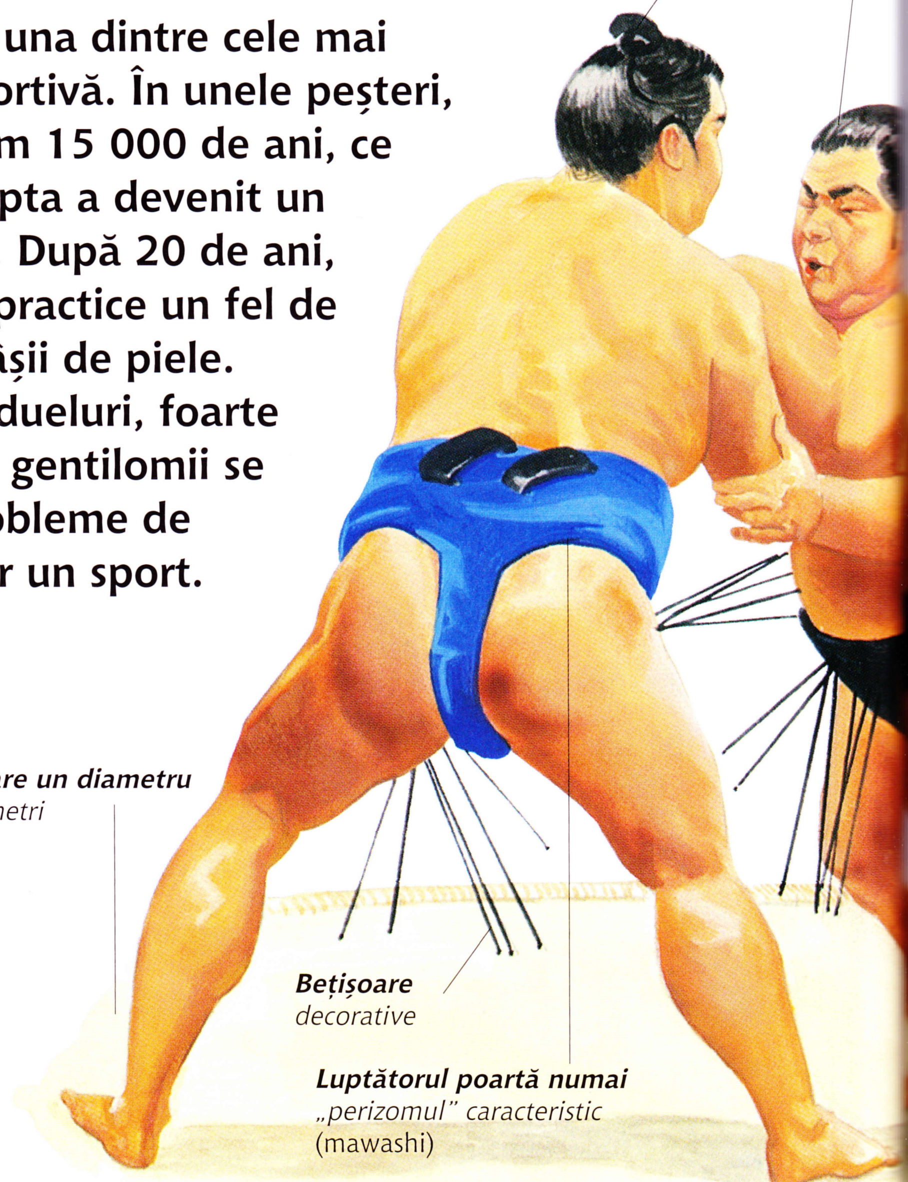
★ China a câștigat toate medaliile de aur la ping-pong la Jocurile Olimpice din 1996: la cele două probe individuale și la cele două de dublu, masculin și feminin.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARILE INVENȚII: p. 25
PLANTELE: p. 49

Sporturi de luptă

Luptele libere reprezintă una dintre cele mai vechi forme de competiție sportivă. În unele peșteri, s-au descoperit picturi de acum 15 000 de ani, ce înfățișează scene de luptă. Lupta a devenit un sport olimpic în anul 708 î.Hr. După 20 de ani, luptătorii greci au început să practice un fel de box, cu pumnii înfășurați în fâșii de piele. Scrima, în schimb, derivă din dueluri, foarte obișnuite într-o vreme în care gentilomii se provocau la luptă pentru „probleme de onoare”. În prezent, este doar un sport.

SUMO

Sumo este o veche formă de luptă japoneză. Era practicat de luptătorii samurai acum sute de ani. Luptătorul trebuie să facă astfel încât adversarul să iasă din spațiul delimitat pentru luptă sau să atingă terenul cu o altă parte a corpului decât picioarele.

DATE ULUITOARE

★ Înainte de fiecare întâlnire, luptătorii de sumo bat puternic din palme pentru a-i trezi pe zei și aruncă sare pe ringul de luptă pentru a-l purifica.

LUPTA LIBERĂ

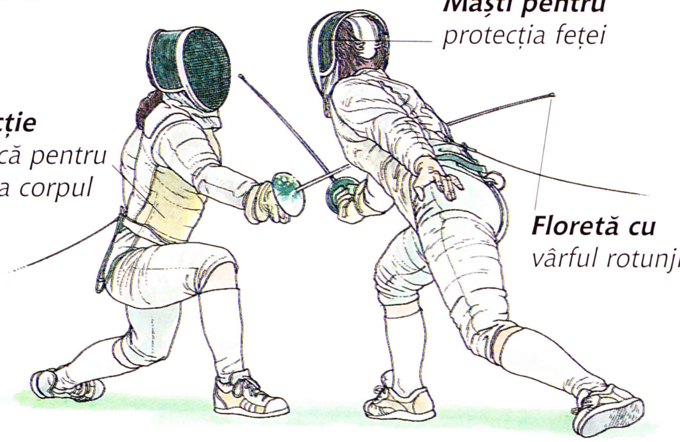
În acest sport, luptătorul învinge dacă reușește să-și țină adversarul cu spatele la podea timp de una sau două secunde. Se poate obține victoria și grație punctelor atribuite pentru anumite mișcări. Există 10 categorii de greutate, de la muscă la categoria supergrea.

Punere la pământ într-o luptă liberă

SCRIMA

Scrima se practică folosind trei tipuri de armă: floretă, spadă și sabie, toate neascuțite, cu vârful rotunjit. Un cablu electric introdus de-a lungul lamei și conectat pe protecția sportivului și apoi la niște becuļețe de semnalizare înregistrează loviturile ce reprezintă puncte (lovituri pe corp deasupra centurii).

Măști pentru *protecția feței*

Protecție *metalică pentru a apăra corpul*

Floretă cu *vârful rotunjit*

Un meci de scrimă

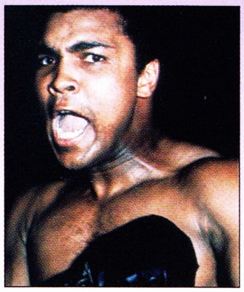
Arbitrul poartă un *costum tradițional japonez*

Luptătorii *sunt desculți*

O partidă de sumo

MUHAMMAD ALI

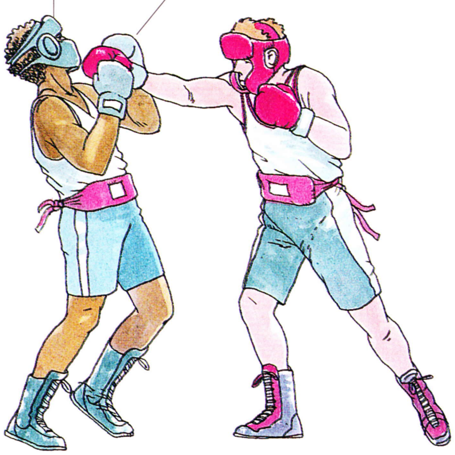
Acest mare boxer american a câştigat aurul olimpic în 1960 la categoria semigrea. În 1964, a devenit campion mondial al lumii la categoria supergrea profesioniști, cel mai înalt titlu în acest sport, pe care l-a câştigat şi în 1974, şi în 1978. El boxa sub pseudonimul Cassius Clay.

Muhammad Ali

BOX

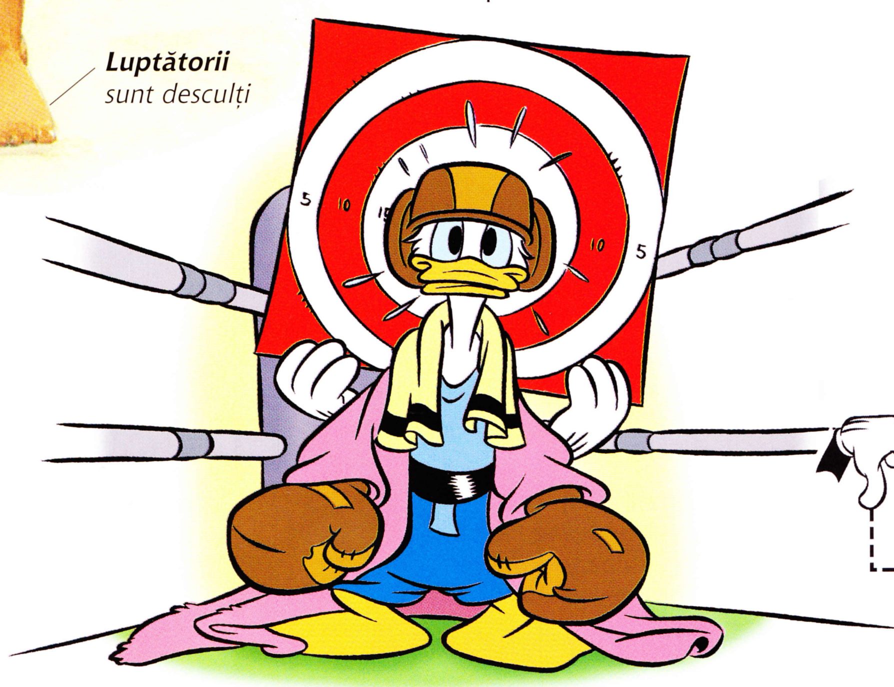
Boxerii poartă mănușile caracteristice, iar începătorii au și o cască de protecție. Fiecare repriză durează trei minute. Întâlnirile între amatori durează trei reprize, în timp ce acelea între profesioniști pot avea până la 12 reprize.

Cască de protecție *pentru cap*

Mănuși de piele

Un meci de box între amatori

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: p. 55

Artele marțiale

Este vorba despre o metodă de autoapărare apărută în India și Tibet acum multe secole. Călugării se apărau astfel de bandiți și de animalele sălbatice, fără să folosească arme. Tehnicile s-au răspândit în China și în Extremul Orient, unde au devenit o formă de sport, așa cum le cunoaștem astăzi. Unele discipline, precum judoul, implică prinderea și doborârea adversarului; la altele, precum karate, el trebuie lovit.

Judo

La judo, care în japoneză înseamnă „arta politeții", concurenții trebuie să-l doboare pe adversar și să-l imobilizeze la pământ. Tehnicile vizează în special pierderea echilibrului celuilalt judoka. În acest sport, abilitatea și experiența contează mai mult decât talia și forța fizică. Judokanii sunt îmbrăcați în kimono.

Judoka (cel care practică judoul) *poartă o cămașă lungă și pantaloni albi și largi*

Un judoka își doboară adversarul la pământ.

Centura colorată indică *nivelul atins: cea portocalie indică un nivel mediu, cea neagră indică nivelul maxim*

Cască

Un meci de tae kwon do

Mănuși

Protecție *torace*

Tae Kwon Do

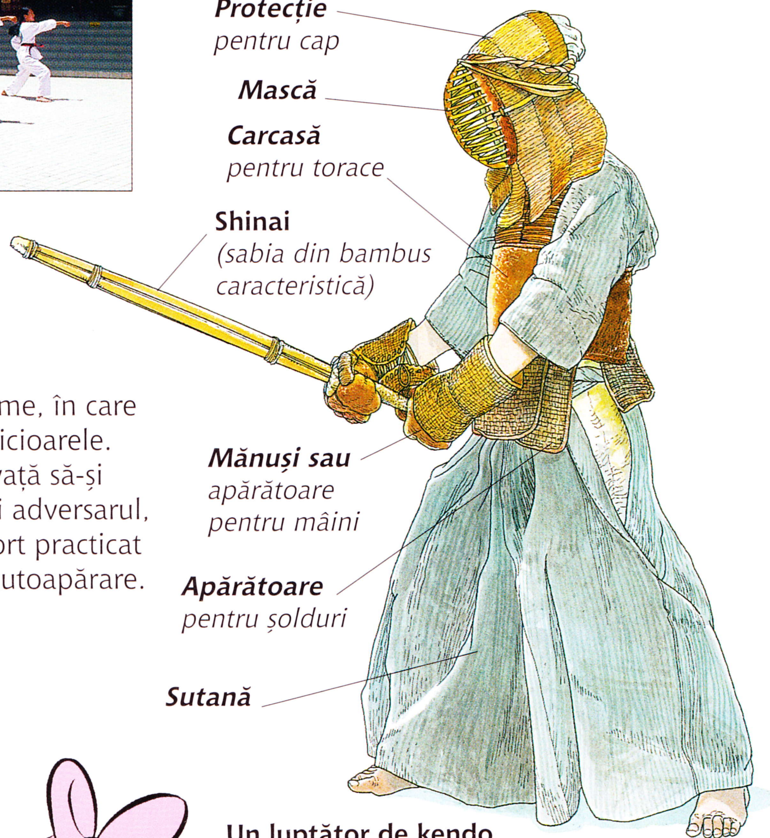
Din anul 2000, și tae kwon do-ul, lupta bazată pe lovituri cu mâinile și picioarele, a devenit sport olimpic, alături de judo. Reguli foarte clare interzic lovirea dureroasă și impun folosirea unor mănuși speciale și a unor protecții pentru torace și cap.

Lecție de karate într-un templu chinezesc

KENDO

Este o artă marțială în care se folosește o armă. Kendo („arta sabiei") derivă dintr-o luptă veche japoneză cu sabia. Concurenții punctează atunci când, strigând, lovesc zona prestabilită cu o sabie din bambus. Pentru siguranță, folosesc îmbrăcăminte specială și respectă reguli stricte.

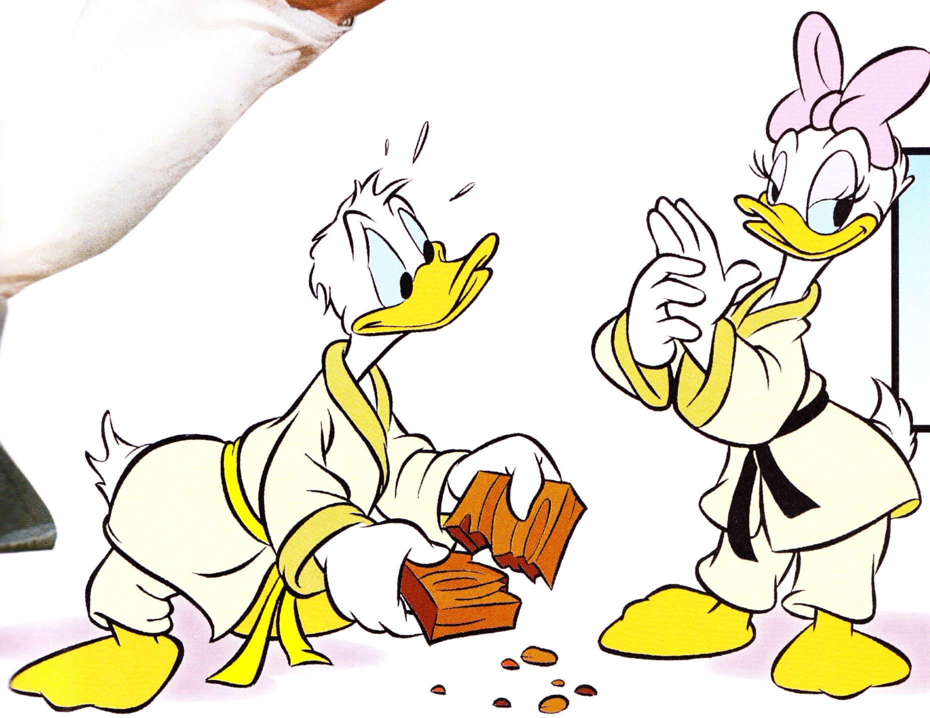

Un luptător de kendo

LOVITURI CU MÂINILE ȘI PICIOARELE

Karate este un tip de luptă fără arme, în care concurenții se lovesc pe rând cu picioarele. În sportul modern, concurenții învață să-și retragă piciorul înainte de a-și lovi adversarul, pentru a nu-i face rău. Este un sport practicat de mulți băieți și fete în scop de autoapărare.

DATE ULUITOARE

★ **Un karateka (practicant de karate) bun reușește să spargă blocuri de ciment, lemn și cărămizi cu o singură lovitură a mâinii.**

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 32-33

Sporturile extreme

Cei care iubesc provocările dincolo de limite preferă activități care necesită iscusință și curaj. Pentru aceste sporturi, sunt necesare echipamente speciale.

În multe sporturi extreme, atleții sfidează natura. Piloții de deltaplan folosesc curenții de aer cald pentru a zbura la fel ca păsările. Cățărătorii se agață pe pereți abrupți și apoi coboară pe corzi. Scafandrii explorează fundul mării respirând cu ajutorul buteliilor de oxigen.

ÎN ZBOR CU PÂNZE

Piloții de deltaplan își iau avânt de pe un deal sau de pe o stâncă și se aruncă în gol. Rămân agățați cu un ham special, prins de aripi, și-și păstrează direcția cu ajutorul unei bare de comandă. În competiții, piloții de deltaplan sunt evaluați în funcție de altitudine și distanța pe care o ating. Recordul de distanță este de 488 de kilometri.

Un deltaplan în zbor

Coborâre cu coardă dublă pe un perete de stâncă

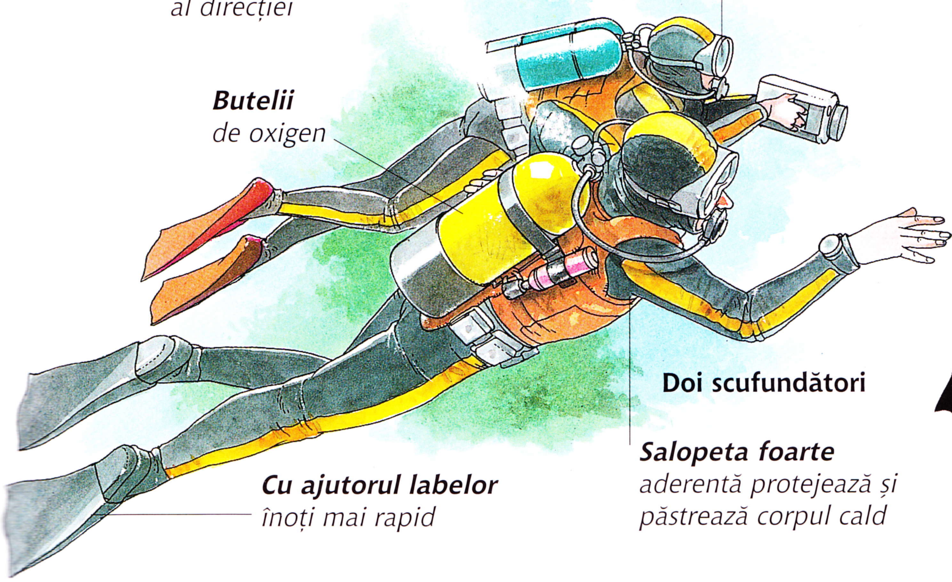

SPEOLOGIA

Explorarea peşterilor poate fi foarte periculoasă, de aceea speologii se deplasează întotdeauna în grup, cu un ghid experimentat. Adesea trebuie să meargă pe cursul unor râuri subterane, să treacă de cascade şi să intre prin deschizături înguste.

Câțiva speologi explorează o peșteră.

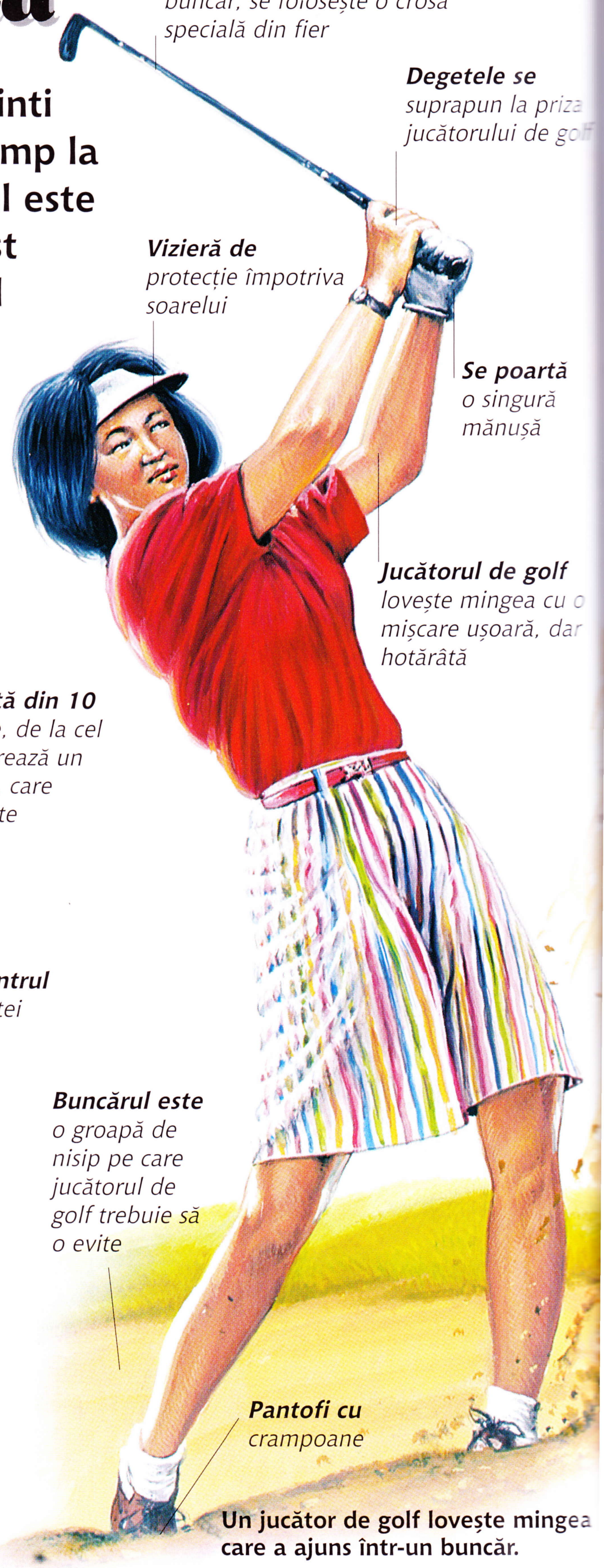
ÎN ADÂNCURI

Echipamentul de scufundare permite scafandrilor să respire sub apă. Este vorba despre butelii cilindrice de oxigen, purtate pe spate și conectate la gură cu un tub.

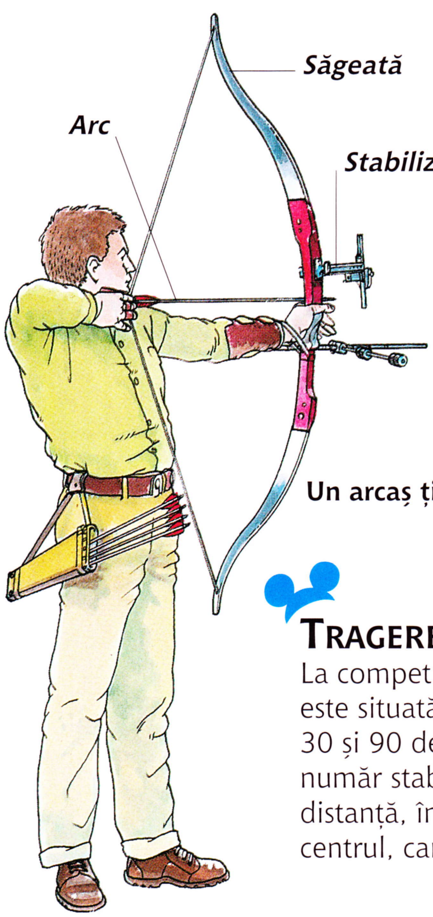
CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
MIJLOACE DE TRANSPORT:
pp. 34-35, 40-41

Tragerea la țintă

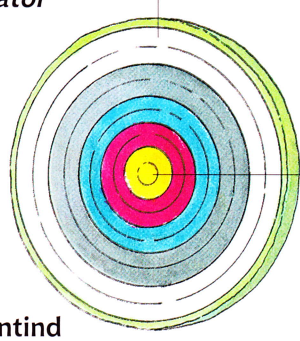
În unele sporturi, scopul constă în a ținti ceva: o țintă cu săgeata, o gaură de pe câmp la golf sau o gaură în masă la snooker. Golful este originar din Scoția, unde primul club a fost întemeiat în 1744. Tirul cu arcul este unul dintre cele mai vechi sporturi: era practicat de vânători acum mii de ani. Pe atunci, se antrenau trăgând în copaci pentru a se pregăti pentru vânătoare.

Un jucător de golf lovește mingea care a ajuns într-un buncăr.

Un arcaș țintind

TRAGEREA CU ARCUL

La competițiile de tir cu arcul, ținta este situată la diferite distanțe, între 30 și 90 de metri. Arcașul trage un număr stabilit de săgeți la fiecare distanță, încercând să lovească centrul, care are punctajul maxim.

BOWLING

Este un sport în sală, în cadrul căruia jucătorii rostogolesc o minge grea pe o pistă, încercând să doboare din numai două lovituri cel mai mare număr posibil de popice situate la capătul pistei. Punctajul cel mai mare se obține cu un *strike*, atunci când sunt doborâte toate cele 10 popice dintr-o singură lovitură.

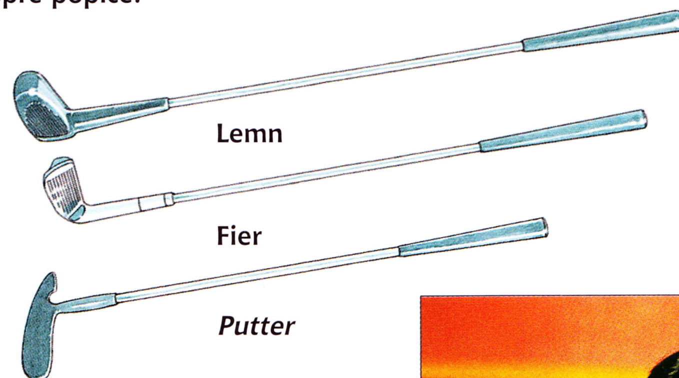

Un jucător de bowling aruncă bila spre popice.

> **DATE ULUITOARE**
>
> **★ Într-o competiție oficială de bowling desfășurată în 1976, un jucător american a totalizat 33 de *strike*-uri la rând, un record mondial niciodată egalat.**

***Orificiile de pe bila de** golf o fac mai aerodinamică*

GOLF

În golf se folosesc crose diferite pentru fiecare operațiune: „lemn”, „fier” și „putter”. Jucătorii folosesc crosa lungă din lemn pentru a trimite bila cât mai departe, pe traseul stabilit. Folosesc fierul pentru a deplasa bila spre *green* (zona găurii) și pentru a o trimite în gaură folosesc *putter*-ul, o crosă mai ușoară, de obicei din metal. Traseul complet are 18 găuri.

Un campion de snooker, thailandezul James Wattana

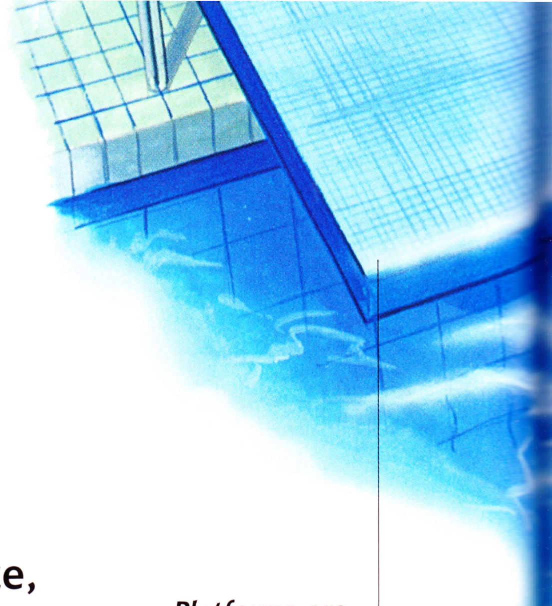
SNOOKER

Este o specialitate derivată din biliard, un joc mai vechi. Jucătorii lovesc cu vârful tacului bila albă, care trebuie să lovească toate bilele colorate și să le trimită în cele șase găuri situate pe marginile sau în colțurile mesei.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MARI PERSONALITĂȚI: p. 54

În piscină

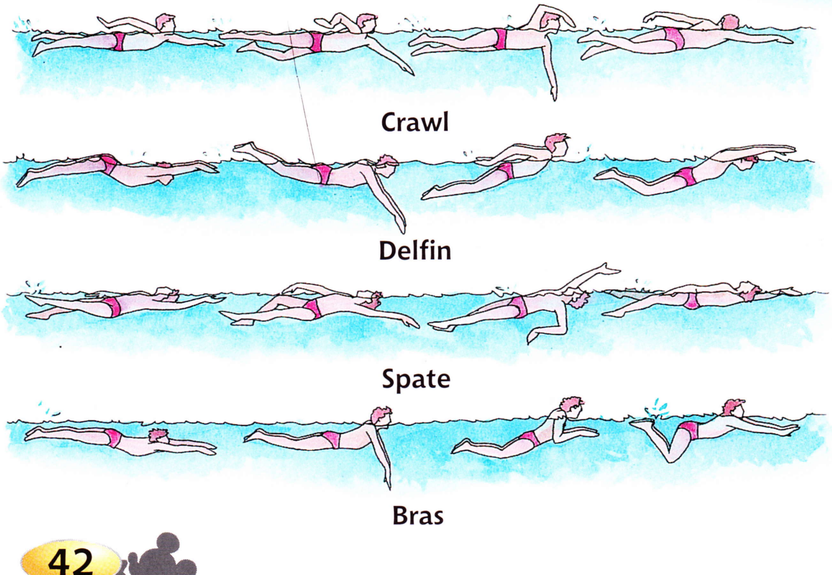
Platforma are *înălțimea de 10 m și lungimea de 2 m*

Înotul este un sport complet și amuzant. Competițiile de înot internaționale au început odată cu primele olimpiade moderne și s-au desfășurat pe mare, în apropiere de Atena. În prezent, înotătorii concurează în piscine acoperite, încălzite și confortabile. Competițiile de sărituri, de obicei, au loc într-o piscină foarte adâncă, unde scufundătorii nu trebuie să se îngrijoreze că ar putea lovi alți înotători sau fundul bazinului.

STILURI DE ÎNOT

În competițiile de înot, se folosesc patru stiluri diferite. Crawl pe burtă este cel mai rapid și se folosește și în competițiile de stil liber. Ca viteză, cel de-al doilea loc revine stilului delfin, care seamănă cu mișcarea acestor mamifere. Pentru spate se pleacă deja din apă, fără săritură, iar brasul este stilul cel mai lent.

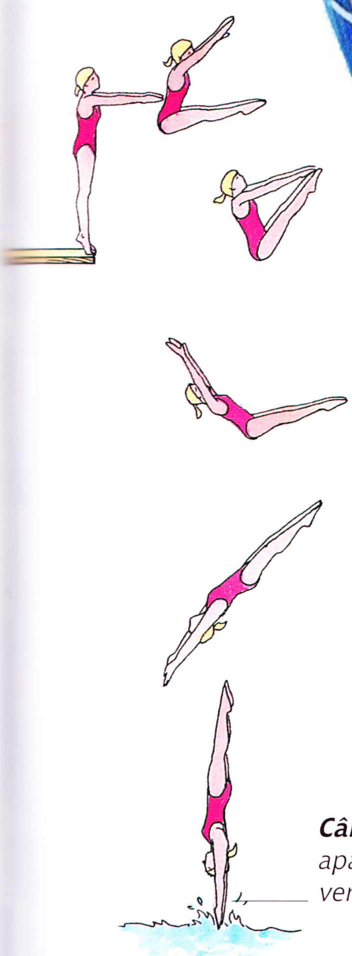

DATE ULUITOARE

★ La Olimpiada din 1996, săritorii chinezi au câștigat trei dintre cele patru medalii de aur destinate probelor de sărituri.

Săritura de la platformă prevede o secvență de figuri.

Sărituri în Apă

Există două probe principale de sărituri, una de la trambulina de 3 metri și alta de la o platformă situată la înălțimea de 10 metri, cam cât o clădire cu trei etaje. Arbitrii atribuie puncte pe baza dificultății săriturii și a stilului de evoluție a săritorului.

Un jucător aruncă mingea coechipierului său.

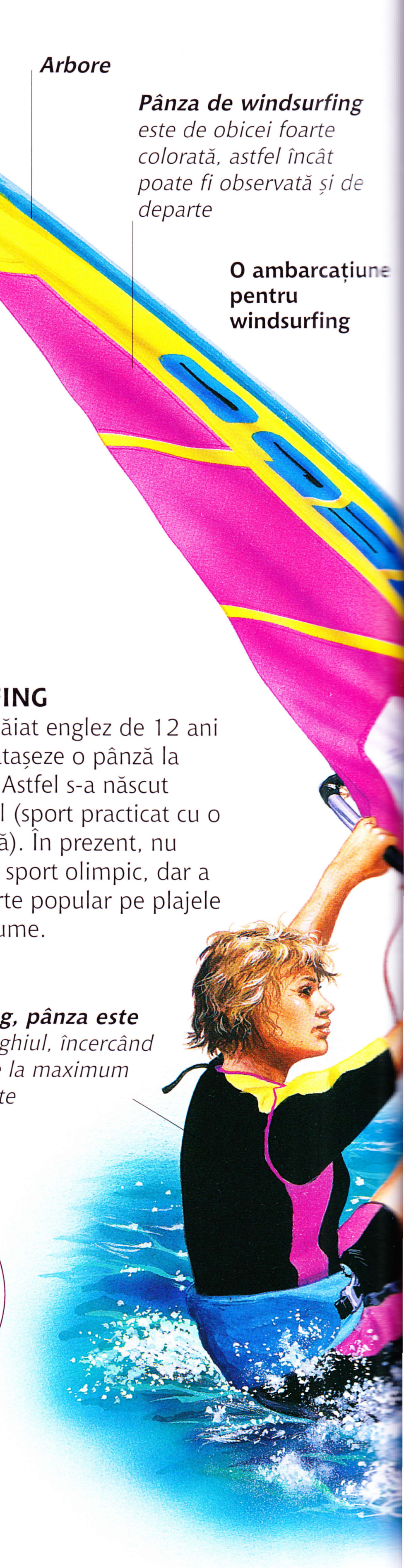
Polo

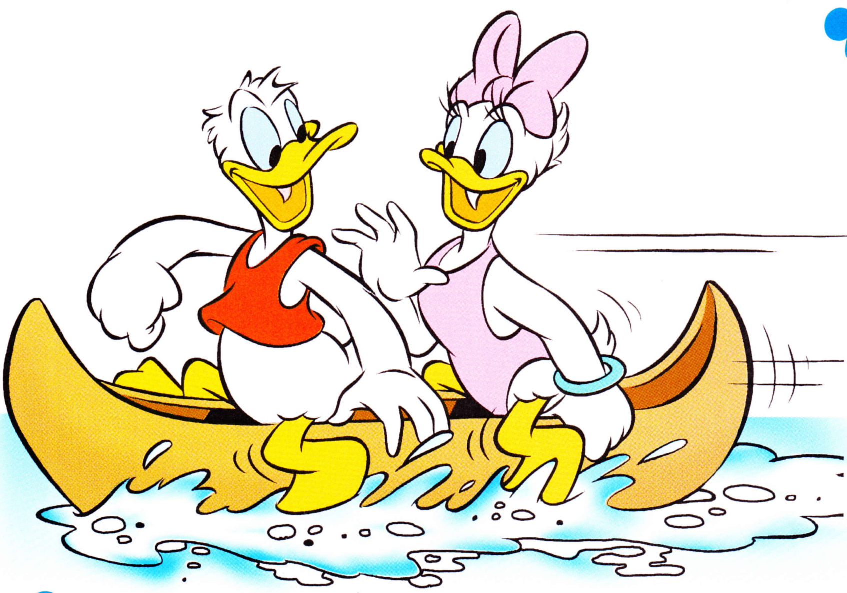
În fiecare echipă, există un portar și șase jucători, care își pasează mingea și trag la poarta adversă pentru a înscrie gol. Primul campionat de polo din lume a avut loc în Anglia în 1888.

Caută și descoperă
Mari personalități: p. 54
Corpul uman: p. 27

Pe apă

Se poate merge repede pe apa mării, a lacurilor și a râurilor, folosind diverse mijloace. Practicanții surfului plutesc cu placa pe valurile mării. Barca cu pânze și windsurf-ul alunecă pe apă ajutate de vânt. Pentru bărcile cu vâsle și canoe, este nevoie de forța mușchilor. Schiorii pe apă sunt trași de bărci cu motor rapide. Dar pentru a practica toate aceste sporturi acvatice trebuie să știi să înoți bine.

WINDSURFING

În 1958, un băiat englez de 12 ani a încercat să atașeze o pânză la placa de surf. Astfel s-a născut windsurfing-ul (sport practicat cu o placă cu pânză). În prezent, nu numai că este sport olimpic, dar a devenit și foarte popular pe plajele din întreaga lume.

CANOE ȘI CAIAC

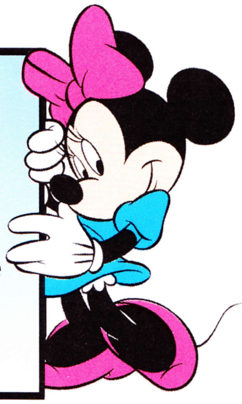
Competițiile pe râuri învolburate sau torente se desfășoară cu ajutorul caiacului (cu pagaie dublă) sau canoe (cu pagaie simplă). Canotorii trebuie să treacă prin mai multe porți (20 sau 25) formate din două bare suspendate la 15 centimetri de suprafața râului sau a torentului.

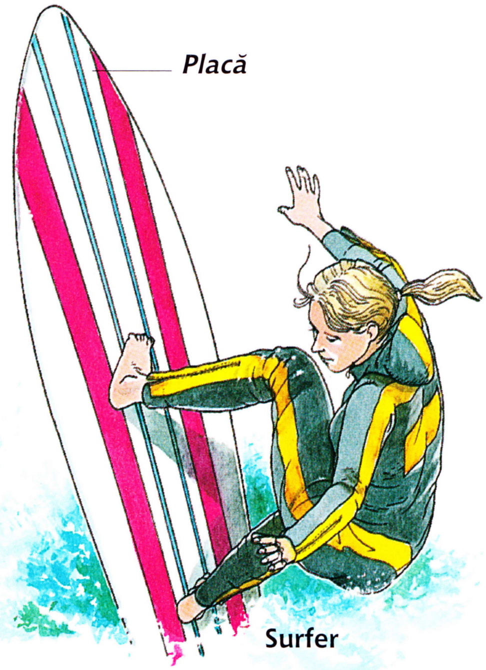

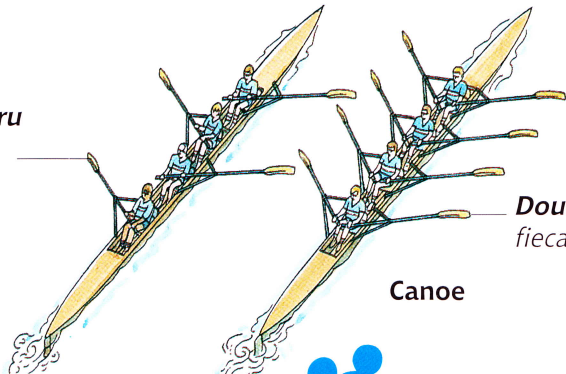
O canoe pe un curs rapid în Canada

DATE ULUITOARE

★ **Deținătorul recordului mondial de viteză la windsurfing este surferul francez Thierry Bielak, care a plutit pe valuri cu un windsurf la viteza de 84 km/h.**

Ambarcațiuni cu Vâsle

La caiac, sportivii folosesc o singură vâslă, în timp ce la canoe se folosesc câte două.
Echipajul anumitor bărci poate include și un cârmaci, care menține direcția.

Plutind pe Valuri

Încă de acum multe secole, locuitorii insulelor Hawaii foloseau plăci de lemn pentru a aluneca pe valuri. În prezent, surferii folosesc plăci dintr-un plastic ușor și din fibre de sticlă și rășini. În concursuri, arbitrii acordă un punctaj pentru stil și iscusința demonstrată.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

MARILE INVENȚII: p. 20
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: p. 34

Sporturi de iarnă

Schiul alpin este cel mai cunoscut și mai practicat dintre sporturile de iarnă. Stațiunile de schi din întreaga lume sunt prevăzute cu instalații de urcare și cu hoteluri. Schiorii profesioniști coboară pe pârtie cu viteză mare, încercând să doboare recorduri. În concursurile de slalom, urmează un traseu printre porți, care trebuie parcurs în cel mai scurt timp. În ultima vreme, s-a dezvoltat și snow-boardul, un fel de surf pe zăpadă.

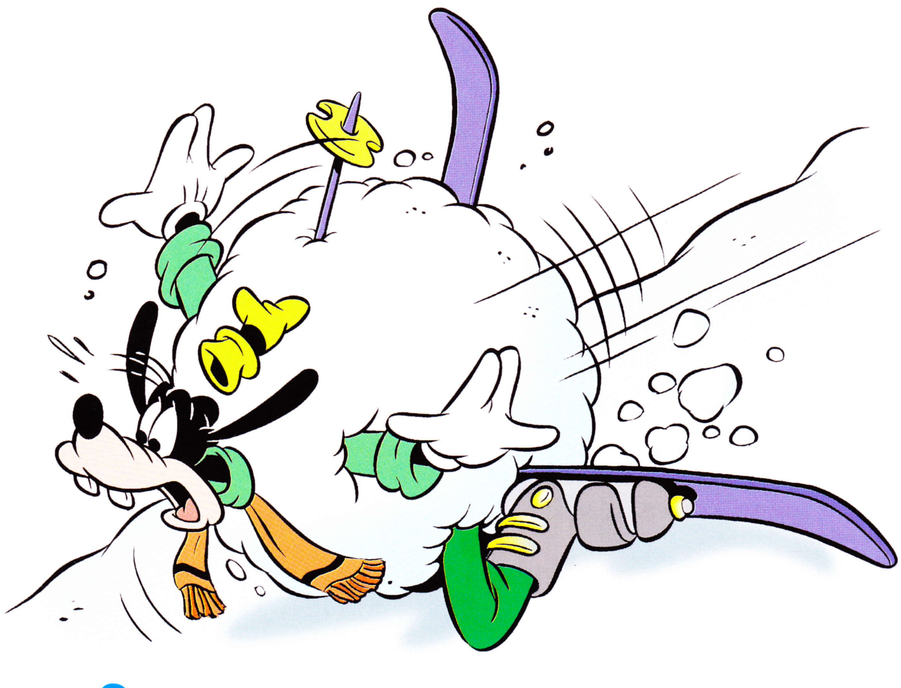

Ochelarii întunecați *protejează sportivii de reflexia zăpezii, dăunătoare pentru ochi*

Fată pe snow-board

SURFUL PE ZĂPADĂ

Snow-boardingul este o cale de mijloc între skateboard și surf, dar se practică pe zăpadă. Cei care practică snow-boardingul au picioarele fixate de placă cu dispozitive de prindere și, pentru manevrare, își deplasează greutatea corpului dintr-o parte în alta.

Bețele ajută la *păstrarea echilibrului*

Salopeta *aderentă păstrează schiorul uscat*

Schiorii de coborâre liberă *au baza schiului mai lată (pentru aderență la teren)*

Un schior de coborâre liberă

COBORÂRE LIBERĂ

Competițiile de coborâre liberă au loc pe pârtii abrupte, pe care campionii le parcurg în medie în 2 minute, la viteza aproximativă de 140 km/oră.

SANIA

Pe pante mai puțin abrupte și mai scurte, este foarte distractivă coborârea cu sania. Pentru manevrarea sa, greutatea corpului se deplasează dintr-o parte în alta și se frânează cu picioarele. Pârtia de sanie cea mai celebră din lume este Cresta Run din Elveția, cu lungimea de 1 212 metri.

Copii pe sanie

Sania alunecă pe *lamele de oțel*

PATINAJUL PE GHEAȚĂ

Patinajul se poate practica în patinoarele acoperite sau descoperite ori pe lacuri înghețate. Există multe concursuri cu diferite caracteristici, dar care se bazează toate pe mișcări grațioase, singur sau în pereche. Există și concursuri de dans pe gheață.

Patinatori la Hong Kong (China)

DATE ULUITOARE

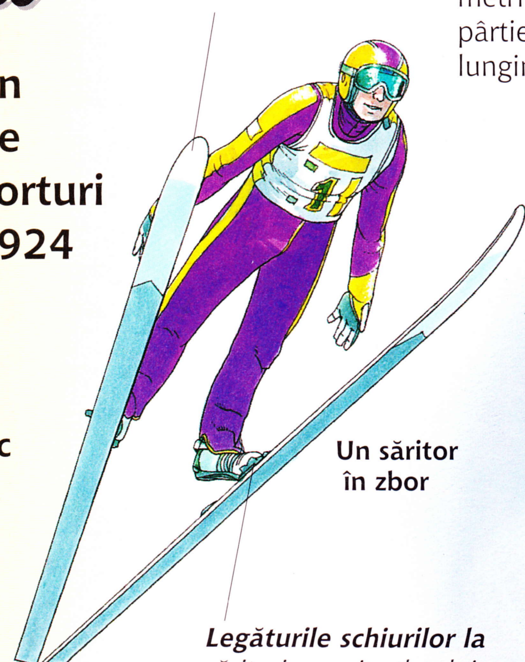
★ **Americanul Jeffrey Hamilton este schiorul cel mai rapid din lume. A stabilit recordul de 240 km/h!**

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
POPOARELE LUMII: pp. 34-35
PLANETA PĂMÂNT: pp. 40-41

Olimpiada de Iarnă

La Olimpiada de Vară din 1920, patinajul și hocheiul pe gheață s-au dovedit două sporturi foarte urmărite, așa că din 1924 s-a hotărât introducerea Olimpiadei de Iarnă.

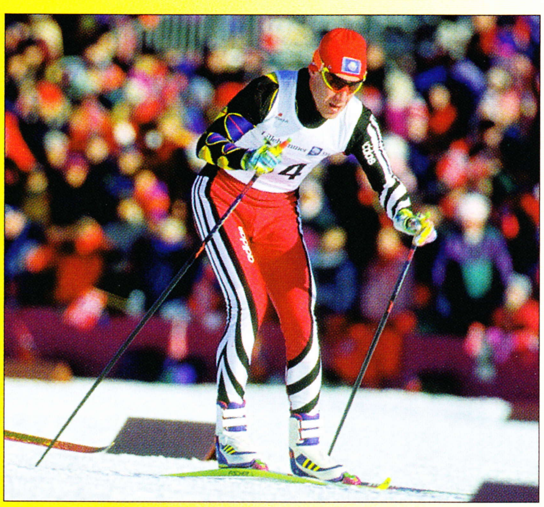
Prima Olimpiadă de Iarnă a avut loc în Franța și cuprindea 14 discipline. În afară de patinaj și bob, era și o întrecere de schi fond de 50 de kilometri. Până în 1992, Jocurile Olimpice de Iarnă se desfășurau în același an cu cele de vară, apoi s-a hotărât alternarea lor: acum, avem câte o Olimpiadă la fiecare doi ani, una de vară și una de iarnă. Olimpiada de Iarnă din 1998, desfășurată la Nagano (Japonia), ajunsese deja la 64 de discipline.

SĂRITURI

Competițiile pe zăpadă au inclus întotdeauna și săriturile de la trambulină. Sportivii își iau elan, se aruncă de pe o trambulină cu zăpadă și zboară până la 90 de metri în aer înainte de a ateriza pe pârtie. Punctajul se bazează pe lungimea săriturii și pe stil.

Un schior de fond în concurs

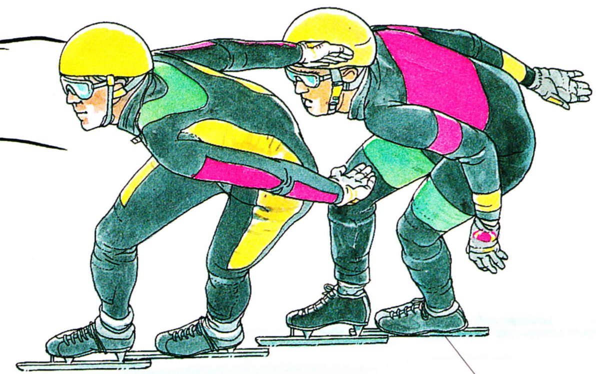
CONCURSURILE DE BOB

Bobul alunecă pe o pârtie înclinată, pregătită special, cu lungimea de cel puțin 1 200 metri. În prima parte a parcursului, conducătorii (doi sau patru) împing bobul și apoi sar în el înainte de a ajunge la curbele înghețate. Se ating viteze de 150 de kilometri pe oră, iar cursa durează de obicei în jur de un minut.

PATINAJ VITEZĂ

La Olimpiadă se concurează pe o pistă înghețată de 400 de metri, cu două culoare, pentru a le da posibilitatea concurenților de a alerga împreună. Este o cursă contracronometru și, la fiecare tur, sportivii își schimbă culoarul. Cele mai epuizante probe sunt cele de 5 000 de metri pentru femei și de 10 000 de metri pentru bărbați.

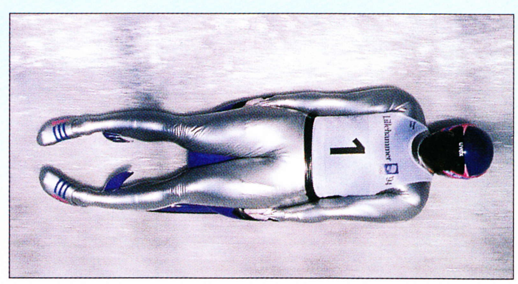
Patinatori de viteză

O cursă de bob

BOLIZI PE GHEAȚĂ

Sania este ușoară și alunecă pe lame, fără frâne sau manete. Atleții se întind pe spate și o conduc prin mișcări ușoare ale gambelor și corpului. Pista este foarte asemănătoare cu cea folosită pentru bob.

Atlet pe sanie la Jocurile Olimpice de Iarnă din 1998

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ȘTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: p. 48

Zgomot de motoare

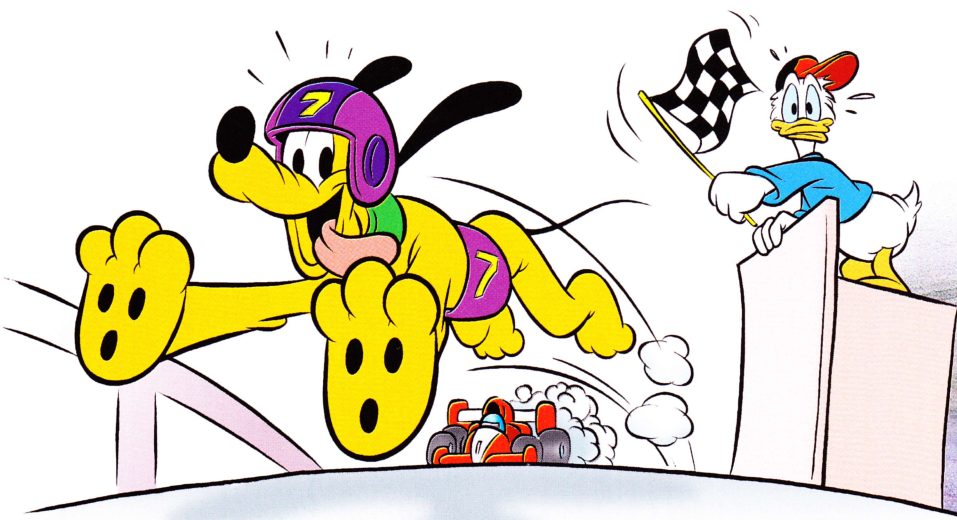
Marele Premiu de Formula 1, campionatul automobilistic cel mai rapid, este întotdeauna foarte urmărit, pentru a descoperi cine va fi pilotul anului și echipa câștigătoare. Dar sunt și alte tipuri de competiții automobilistice, precum raliurile și concursurile de go-kart. Este vorba despre competiții echilibrate, care se desfășoară între mașini de putere egală. Această regulă este respectată și la motociclism, unde motocicletele sunt împărțite după capacitatea motoarelor.

Tehnicieni la lucru într-un pit stop

PIT STOP

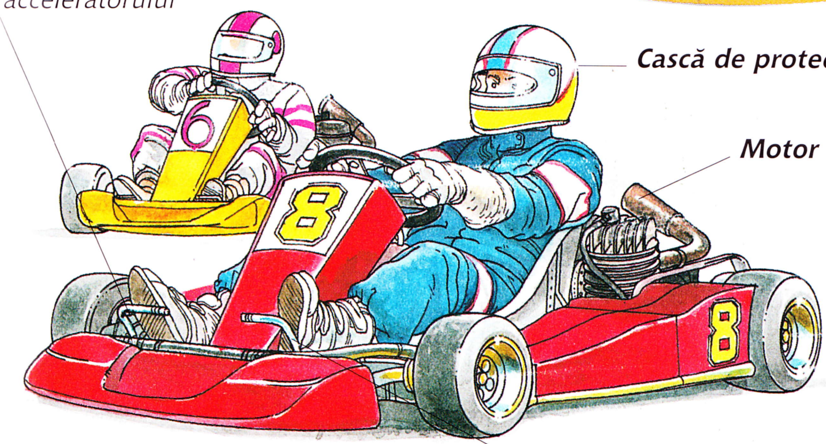
În timpul concursului, se întâmplă ca mașinile să se oprească la boxe pentru a face plinul, a schimba cauciucurile și pentru alte reparații rapide. Grație muncii a circa 20 de tehnicieni, opririle durează în general sub 10 secunde, pentru a se evita pierderea timpului prețios.

CAMPIONATUL DE FORMULA 1

Campionatul mondial se decide pe parcursul a 16 Mari Premii. Fiecare întrecere durează cam 2 ore și numai primele 6 mașini care trec linia de sosire primesc puncte. Pentru fiecare concurent, când sosește, se ridică un steguleț pe care este desenată o tablă de șah.

O întrecere de go-kart

GO-KART

Este vorba despre o mașină mică de curse, fără acoperiș. Pedalele conducătorului sunt la vedere, în partea din față a mașinii. La concursuri pot participa și copii, începând de la opt ani. Mulți mari piloți au început cu go-kart.

MOTOCROS

Este un concurs de motociclete care se desfăşoară pe circuite adesea pline de noroi, unde se poate întâmpla ca motociclistul să alunece. Traseul este foarte dur, cu şanţuri, gropi şi coborâri bruşte. Motocicletele pentru cros sunt proiectate pentru trasee neregulate şi au roţi rezistente şi pneuri cu profil special.

Startul într-o întrecere de motocros în Japonia

DATE ULUITOARE

★ La Marile Premii mai rapide, mașinile ating viteze de peste 240 km/oră.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

MARI PERSONALITĂȚI: pp. 22-23
MIJLOACE DE TRANSPORT: 14-15

Pe roți și pe rotile

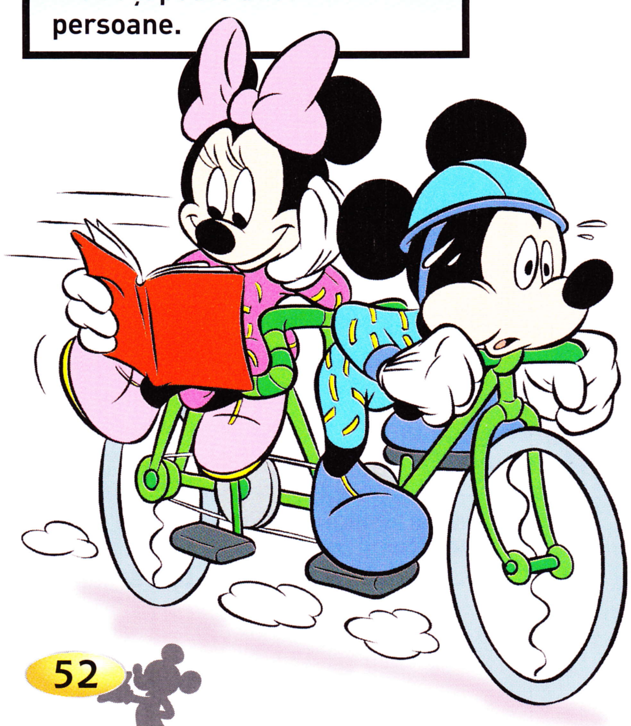
Mersul pe bicicletă este un mod plăcut de plimbare, dar și un sport cât se poate de serios și de solicitant. La Olimpiadă, au loc curse de ciclism în aer liber și în sală. Cea mai scurtă constă într-un sprint de un kilometru. Cele mai celebre două competiții din lume sunt Turul Franței și Turul Italiei, care se desfășoară pe etape, timp de trei săptămâni, totalizând circa 4 000 de kilometri. Specialiștii în mountain bike concurează pe trasee neasfaltate, pe teren accidentat. Apoi mai sunt bicicletele în tandem, care pot fi conduse de doi sau mai mulți cicliști.

Concurenți în Turul Franței

DATE ULUITOARE

★ **Bicicleta cea mai mare din lume are lungimea de 20,4 metri și poate duce 35 de persoane.**

TURUL FRANȚEI

Cursa cea mai importantă din lume s-a desfășurat pentru prima dată în 1903. În fiecare an, milioane de persoane asistă pe străzile Franței la trecerea cicliștilor sau urmăresc Turul la televizor. Traseul se schimbă la fiecare ediție, dar cuprinde întotdeauna câteva „cățărări" pe munte, în Alpi și în Pirinei. Americanul Lance Armstrong a câștigat de cele mai multe ori Turul Franței, de 7 ori, între 1999 și 2005.

SKATEBOARD

Născut pentru amuzament în jurul anului 1940, după exemplul surfului, se practică coborând pe o placă mică, ce poate fi din fibre de sticlă, metal, plastic sau lemn, susţinută de patru rotile. Acest sport implică multă iscusinţă şi echilibru. Cei mai buni pot avea execuţii extraordinare, o înşiruire de sărituri, curbe şi piruete.

ROLLERBLADE

Înainte de invenția rolelor, patinele cu rotile erau ca un fel de pantofi sprijiniți pe patru rotile, două în față și două în spate. Noile patine, care au patru rotile în linie, sunt mai rapide și mai ușor de utilizat. Patinele rollerblade se folosesc pentru competiții și activități sportive, dar și pentru a patina prin parc sau pe pistele special amenajate.

Ciclist de mountain bike

BICICLETĂ PENTRU TEREN ACCIDENTAT

Mountain bike-urile au cauciucuri solide și un schimbător cu mai multe rapoarte. Se folosesc atât pe teren accidentat, cât și pe asfalt. Primul campionat mondial de mountain bike (devenit din 1996 disciplină olimpică) s-a desfășurat în 1990.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
MIJLOACE DE TRANSPORT: p. 21
MARILE INVENȚII: pp. 16-17

Pe cai!

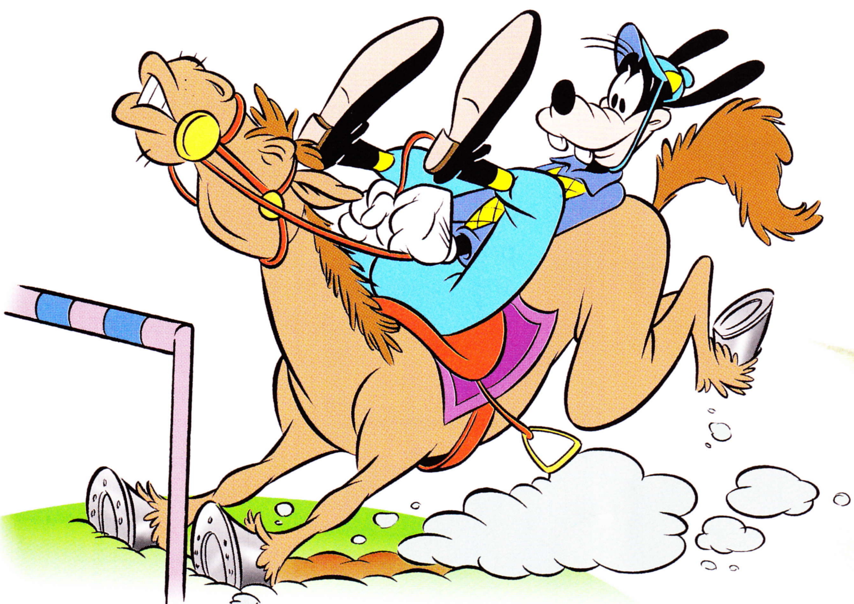
Olimpiadele antice prevedeau și o cursă de trăsuri trase de patru cai. În prezent, nu mai există trăsuri, dar se practică alte sporturi cu cai (ecvestre). Pentru cei mai tineri *(young riders)* există diferite manifestații, precum *gymkhana*. Pentru adulți, există concursuri de alergare și trasee cu obstacole. Mulți preferă doar să privească cursele de călărie.

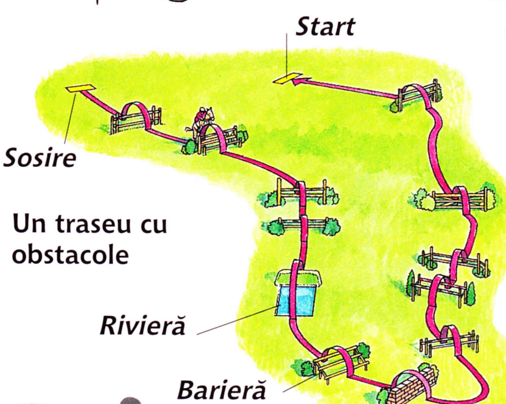
CURSELE CAMPESTRE

Competițiile campestre se desfășoară de-a lungul unui traseu cu obstacole pe câmp. Depășirea rivierei (un obstacol urmat de o groapă plină cu apă) este faza cea mai dificilă, foarte apreciată de spectator.

Un călăreț sărind riviera

Un traseu cu obstacole

SĂRITURI

Într-un concurs de sărituri, calul trebuie să depășească obstacolele urmând ordinea stabilită a traseului. Greșelile și opririle (atunci când calul refuză să sară) sunt penalizate. Câștigă călărețul cu cel mai mic număr de penalizări sau care are un „parcurs curat".

Jochei la sosire

Concursuri Tradiționale

Echitația, care datează din vechime, se împarte în curse de plat (fără obstacole) și curse cu obstacole. Călăreții profesioniști se numesc jochei.

Polo

În acest sport, călăreţii (patru în fiecare echipă) pe cai rapizi încearcă să trimită o minge în poarta adversă folosind crose speciale. Dimensiunea terenului (275 m lungime şi 145 m lăţime) face jocul şi mai dificil.

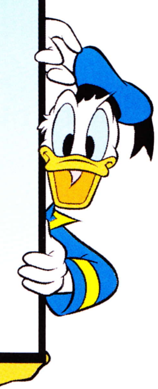

O partidă de polo

DATE ULUITOARE

★ Rasa specială de cai cunoscută drept „pursânge" este urmașa a trei cai arabi, aduși în Anglia acum 300 de ani.

★ În India, poloul se joacă cu elefanți în loc de cai.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
MAMIFERELE: p. 44

Glosar de cuvinte-cheie

Alergător de ștafetă: membru al echipei de alergători care aleargă pe rând o parte din distanța unei curse.

Amator: persoană care nu câștigă bani din practicarea unui sport.

Apărător: jucător care încearcă să împiedice adversarii aflați în atac să înscrie un gol.

Apărător de bază: în baseball și softball, jucătorul care apără o bază.

Arbitru: persoană care aplică regulile unui joc.

Arte marțiale: sporturi bazate pe tehnici tradiționale de autoapărare.

Atlet: persoană care participă la un sport, în special într-un sport de pistă sau de teren.

Bară transversală: bara dintre barele verticale ale porții.

Caiac: o canoe mică, acoperită.

Careu de penalizare: zonă marcată în fața porții. Dacă un atacant este faultat în această zonă, echipa sa primește o lovitură de pedeapsă.

Centru: mijlocul unei ținte.

Culoar: bandă de pistă, gheață sau apă pe care un competitor trebuie să rămână în timpul unei curse.

Cursă liberă: cursă de înot în care înotătorii pot utiliza orice stil de înot.

Deposedare: încercare de a câștiga mingea de la un adversar.

Etapă: competiție dintr-o serie de curse de campionat mondial pentru mașini de curse sau motociclete.

Fault: acțiune contrară regulilor jocului.

Formula 1: concurs automobilistic cu o serie de curse de campionat mondial.

Gol: încercare reușită de a marca introducând mingea între bare sau într-un cerc.

Jocheu: călărețul din cursele de cai.

Jucător de câmp: în crichet, baseball și softball, un jucător care încearcă să prindă sau să oprească o minge lovită de executantul bătăii.

Motocros: formă de curse de motociclete pe teren accidentat.

Mountain bike: bicicletă cu pneuri aderente și mai multe viteze, concepută pentru mers pe teren accidentat.

Poartă: zona dintre bare.

Portar: apărător care are voie să atingă mingea cu mâna pentru a proteja poarta echipei sale.

Prinzător: în baseball și softball, jucătorul poziționat direct în spatele executantului bătăii.

Profesionist: persoană care câștigă bani din practicarea unui sport.

Puc: obiect rotund și plat folosit în loc de minge la hocheiul pe gheață.

Pursânge: cal de curse, de rasă pură.

Quarterback: în fotbalul american, un jucător care direcționează atacul.

Rachetă: paletă cu plasă și mâner.

Raliu: competiție pentru autoturisme având loc pe drumuri publice.

Rapel: coborâre pe un perete abrupt cu ajutorul unei corzi înfășurate în jurul corpului.

Ring: zonă pentru patinaj pe gheață.

Role: sunt similare cu patinele pentru gheață, dar, în loc de lamă, au patru roți în linie.

Sală de fitness: clădire sau sală unde oamenii fac gimnastică sau exerciții cu aparate pentru a se menține în formă.

Sanie: vehicul cu tălpi în loc de roți, cu ajutorul cărora alunecă pe zăpadă.

Schimb de mingi: schimb de lovituri între adversari, în special în jocurile cu mingea.

Scuba (inițialele pentru Self-Contained Underwater Breathing Apparatus): scufundări subacvatice folosind butelii de aer legate pe spatele scafandrului.

A servi: a trimite corect o minge peste fileu la începutul jocului în tenis, volei și multe altele.

Slalom: tip de cursă în schi sau canoe pe un traseu în zigzag printre porți.

Speologie: explorarea peșterilor.

Sprint: cursă scurtă la viteză maximă.

Stadion: teren cu tribune pentru spectatori.

Trambulină: platformă care se balansează când sportivul sare în apă.

Tură: circuit al unei piste.

Turneu: competiție cu mai mulți concurenți sau echipe care joacă mai multe jocuri.

Vâsle: pereche de rame mici folosite de un singur canotor.

Wicket: în crichet, cele trei bare de lemn spre care trage aruncătorul și apără lansatorul.

Windsurf: placă cu catarg și pânză, folosită în windsurfing.

